

Κατοικώντας το Εργοστάσιο.

Πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις και
φοιτητικές κατοικίες στα βιομηχανικά κελύφη
της Βαμβακουργίας Βόλου.

Διπλωματική Εργασία.

Άγγελος Πινακάς

Επιβλέπων Καθηγητής: Γιώργος Μητρούλιας

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Βόλος 2019

Στη προσπάθεια αυτή καθοριστική ήταν η συμβολή του επιβλέποντα καθηγητή μου Γιώργου Μητρούλια. Οι συμβουλές και οι απόψεις του ήταν για μένα οδός και έμπνευση, γι' αυτό τον ευχαριστώ θερμά. Η αγάπη και υπομονή των γονιών μου όπως πάντα πολύτιμο στήριγμα στις δυσκολίες. Την Ιωάννα, συνοδοιπόρο σε όλη αυτή τη διαδρομή ευχαριστώ μέσα από την καρδιά μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία προτείνει την επανάχρηση των βιομηχανικών κελυφών της πρώην βιομηχανίας Βαμβακουργία στη Νέα Ιωνία Βόλου, και τη μετατροπή τους σε κτίρια φοιτητικής κατοικίας και πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις, στο ευρύτερο πλαίσιο της ανάπλασης και αναζωογόνησης του συνολικού χώρου του πρώην εργοστασίου και της σύνδεσής του με τη γύρω αστική περιοχή. Η πρόταση, πέρα από το σχεδιασμό κτιριακών δομών, μέσα από την αξιοποίηση του υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος και προστατεύοντας την ιστορική μνήμη του εργοστασίου, στοχεύει στο σχεδιασμό ενός πανεπιστημιακού campus που επικοινωνεί με την πόλη, τονώνει τον κοινωνικό ιστό της περιοχής, αναβαθμίζει τις τοπικές λειτουργίες, και την ποιότητα της καθημερινής ζωής.

ABSTRACT

This thesis suggests the re-use of the industrial shells of the former cotton manufactory in Nea Ionia, Volos and their subsequent transformation to student residences and university facilities within the wider context of the regeneration and revivification of the former factory as a whole. Also, its connection with the surrounding urban area. This proposal would not be limited to the design of building structures, but through the utilisation of the existing building stock and the protection of the historical memory of the factory, would aim at designing a university campus which would communicate with the city, stimulate the local social fabric, upgrade local functions as well as quality of everyday life.

Περιεχόμενα.

σελίδα

1.Η βιομηχανική κληρονομία του Βόλου.	11
2.Η επανάχρηση των ανενεργών βιομηχανικών κελυφών.	17
3.Επαναχρήσεις και Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.	21
4.Βαμβακουργία Βόλου.	25
α. Η ιστορία.	26
β. Ο χώρος.	29
γ. Αρχιτεκτονική τεκμηρίωση.	31
5.Αναγνώριση περιοχής.	33
6.Αρχιτεκτονική πρόταση.	37
α. Από την πόλη στις πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις της Βαμβακουργίας	38
β. Πρόγραμμα ανάπλασης.	40
γ. Φοιτητικές κατοικίες.	44
δ. Πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις.	52
7.Φωτογραφίες μακέτας.	59
8.Βιβλιογραφία - Πηγές εικόνων.	69

Η βιομηχανική κληρονομιά του Βόλου.

Ο Βόλος υπήρξε μία από της ισχυρότερες βιομηχανικές πόλης της Ελλάδας. Η ένταξη του στο Ελληνικό κράτος το 1881 είχε ως αποτέλεσμα την αλματώδη αύξηση του πληθυσμού του, αλλά και την παράλληλη κατασκευή βασικών έργων υποδομής όπως σιδηρόδρομος, λιμάνι και οδικές συνδέσεις. Ως επακόλουθο αυτής της ανάπτυξης ήταν η δημιουργία πολλών βιομηχανικών μονάδων, η ανάπτυξη των οποίων έφτασε στο απόγειο της την περίοδο μέχρι και το 1940. Έπειτα η κατάσταση παραμένει στάσιμη έως και φθίνουσα μέχρι την δεκαετία του 1970, όπου και αποφασίζεται η ίδρυση βιομηχανικής περιοχής. Έτσι οι βιομηχανίες σταδιακά μεταφέρονται προς τα εκεί, αφήνοντας πίσω τους τις παλιές εγκαταστάσεις.

Οι κυριότεροι βιομηχανικοί κλάδοι που είχαν αναπτυχθεί ήταν η βυρσοδεψία, τα είδη διατροφής, η υφαντουργία και η σιδηρουργία. Το πρώτο εργοστάσιο της πόλης ιδρύθηκε το 1883 και ήταν το σιδηρουργείο του Μελέτη Σταματόπουλου. Έως το 1920 στην περιοχή δημιουργούνται οι περισσότερες βιομηχανίες που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της πόλης στη περίοδο του μεσοπολέμου, όπως οι βιομηχανίες Ματσάγγου, Γκλαβάνη, Παπαρήγα, Παπαγεωργίου και Σταματόπουλου. Σύμφωνα, με την βιομηχανική απογραφή του 1930 εκείνη την περίοδο λειτουργούσαν στο Βόλο 984 βιομηχανικές επιχειρήσεις με περίπου 6.000 εργαζομένους. Την περίοδο του μεσοπολέμου το βιομηχανικό κεφάλαιο στην πόλη του Βόλου αυξάνεται με την επέκταση των παλιών εργοστασίων αλλά και την δημιουργία νέων. Σημαντικές βιομηχανίες εκείνης της περιόδου ήταν των Λούλη, Τσαλαπάτα, Καπουρνιώτη - Παντή, Παπαγεωργίου και Μουρτζούκου.

Ως τη δεκαετία του 1950 πολλές από τις άλλοτε ακμάζουσες επιχειρήσεις πτώχευσαν καθώς δεν μπορούσαν να ανταπεξέλθουν στις νέες οικονομικές συνθήκες της μεταπολεμικής περιόδου. Ιδιαίτερα από το 1985 και έπειτα, η αποβιομηχάνιση της περιοχής άρχισε να είναι πιο έντονη, αφού πολλές μονάδες αντιμετώπιζαν μεγάλα προβλήματα. Τα μεγάλα εργοστασιακά συγκροτήματα που λειτουργούσαν κάποτε στο κέντρο της πόλης, πλέον είχαν κλείσει αφήνοντας μεγάλες ή μικρές εκτάσεις με ερειπωμένα κτίρια. Έτσι, μετά την περίοδο αυτή ξεκινάει μια συζήτηση για το μέλλον των παλιών βιομηχανικών κτιρίων φέρνοντας στο προσκήνιο την επανάχρηση των εγκαταλελειμμένων πλέον βιομηχανικών εγκαταστάσεων με στόχο την στέγαση σύγχρονων αναγκών της πόλης (Δημόγλου, 2005).

Κατά τον Αδαμάκη (2009), το βιομηχανικό παρελθόν του πολεοδομικού συγκροτήματος του Βόλου θα μπορούσε να διακριθεί σε έξι φάσεις, με διακριτά κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά χαρακτηριστικά:

1η φάση: Περίοδος Τουρκοκρατίας (1423-1881).

Ο Βόλος περιορίζεται μέσα στο Κάστρο των Παλαιών κατά τα πρότυπα των οθωμανικών χωριών και δεν υπάρχει βιομηχανική ανάπτυξη.

2η φάση. Προσάρτηση Θεσσαλίας (1881-1920).

Ο Βόλος αρχίζει να οργανώνεται ως νέα αστική περιοχή ανθεί το εμπόριο και θεωρείται η σκάλα και η αποθήκη της Θεσσαλίας και της Κεντρικής Ελλάδας για την Ανατολή. Συνδέεται σιδηροδρομικά το 1903 με την ενδοχώρα και οργανώνεται το λιμάνι. Ο πληθυσμός παρουσιάζει αλματώδη αύξηση. Είναι η εποχή που δημιουργούνται οι περισσότερες βιομηχανίες που θα παίξουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της πόλης στο μεσοπόλεμο και μεταπολεμικά. Το 1920 είναι η χρονιά της οικονομικής απογείωσης της πόλης.

3η φάση. Η περίοδος του μεσοπολέμου (1920-1940).

Είναι η περίοδος κατάλυσης των τσιφλικιών στο θεσσαλικό κάμπο και της εμπορευματοποίησης του γεωργικού τομέα. Συγχρόνως στην περιοχή εγκαθίστανται 15.000 πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία που συνεισφέρουν με την κουλτούρα και και τις γνώσεις τους σε ζητήματα βιομηχανικής εξειδίκευσης. Το βιομηχανικό κεφάλαιο του Βόλου αυξάνει, τα παλιά εργοστάσια επεκτείνονται και ιδρύονται νέα. Η οικονομική κρίση του 1929 επηρεάζει την οικονομία της πόλης, κλείνουν τράπεζες και αρκετά εργοστάσια αναστέλλουν τη λειτουργία τους. Η ανάκαμψη όμως έρχεται γρήγορα. Το 1933 λειτουργούν στην περιοχή 30 μονάδες με 5.000 περίπου εργατοπαλλήλους.

4η φάση. [1940 (Κατοχή)–1960].

Ο Β' παγκόσμιος πόλεμος, η κατοχή και ο εμφύλιος μαράζωσαν την δραστηριότητα στην περιοχή. Στην πορεία, οι σεισμοί του 1955 και οι πλημμύρες δημιούργησαν εντελώς αρνητικές συνθήκες για την ανάπτυξη της βιομηχανίας.

5η φάση. 1960–1980

Ξεκινά μια περίοδος ανάκαμψης η οποία ειδικά την περίοδο 1965–70 και μετά. Ιδρύεται η βιομηχανική ζώνη και μεγάλες βιομηχανίες που κινούνται με ξένα κεφάλαια εκτός πόλης εγκαθίστανται εκεί. Οι κυριότεροι τομείς είναι υφαντουργία, , ένδυση, τσιμέντα, μεταλλουργία, κατασκευή προϊόντων μετάλλου. Πολλά από τα εργοστάσια που λειτουργούσαν στον ιστό της πόλης έχουν κλείσει, αφήνοντας μεγάλα κενά στην πόλη και ανενεργά κελύφη.

6η φάση. Από το 1980 και μετά

Από το 1980 και μετά ξεκινούν οι συζητήσεις για το μέλλον των βιομηχανικών κτιρίων. Εξάλλου, οι περισσότερες από τις εγκαταστάσεις που υπάρχουν ανεκμετάλλευτες στον αστικό ιστό δεν ανήκουν στους βιομηχάνους, αλλά σε πιστώτριες τράπεζες ή στο ελληνικό δημόσιο.

Τα βιομηχανικά κτίρια του Βόλου τις περισσότερες φορές αποτελούν μεγάλες εγκαταστάσεις που μπορεί να καταλαμβάνουν ακόμα και ολόκληρα οικοδομικά τετράγωνα. Χαρακτηριστικό τους είναι ότι αποτελούν κτίρια με εσωτερικούς χώρους ελεύθερους από υποστυλώματα, επομένως διαθέτουν την προοπτική στέγασης μιας αξιοσημείωτης ποικιλίας νέων χρήσεων. Όσον αφορά την θέση τους στον αστικό ιστό, χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα σημαντική και ευνοϊκή λόγω της γεωγραφικής τους διασποράς. Οι περισσότερες βιομηχανικές εγκαταστάσεις βρισκόταν στα όρια του αστικού ιστού μέχρι σήμερα όπου λόγω της επέκτασης του Βόλου πλέον εντάσσονται στο κέντρο της πόλης. Μεγάλη συγκέντρωση βιομηχανικών μονάδων συναντιόνται και στην περιοχή των Παλαιών, κοντά στον ποταμό Κραυσίδωνα, καθώς και στην σιδηροδρομική ζώνη (Χαστιάογλου, 2007).

Η Επανάχρηση των ανενεργών
βιομηχανικών κελυφών.

Σύμφωνα με στοιχεία της έρευνας του Κώστα Αδαμάκη (2011), πριν το 1980, υπήρχαν διασπαρμένα στον ιστό της πόλης 52 μεγάλα βιομηχανικά συγκροτήματα, τα περισσότερα στο κεντρικό της τμήμα. Ένα δυναμικό 620.000 τ.μ. ανοιχτών χώρων, πολεοδομικών κενών ή πολεοδομικών διαθεσίμων, και 270.000 τ.μ. κτισμένων χώρων μπορεί να προσφέρει στην πόλη νέες ευκαιρίες ανάπτυξης και αξιοποίησης. Ευτυχώς μόνο 12 από τα 52 βασικότερα συγκροτήματα γκρεμίστηκαν και δεν υπάρχουν την περίοδο αυτή.

Η πόλη σε αντίθεση με άλλες της ελληνικής επικράτειας, , αποφασίζει υπέρ της διατήρησης, της επανένταξης στον αστικό ιστό και της αξιοποίησης με νέες χρήσεις των ιστορικών εργοστασίων. Τέτοιες περιπτώσεις είναι:

- Πλινθοκεραμοποιείο Τσαλαπάτα: αποτελεί Ιστορικό βιομηχανικό μουσείο και χώρος πολιτιστικών εκδηλώσεων και αναψυχής. Βρίσκεται στην είσοδο της πόλης, δίπλα στον χείμαρρο Κραυσίδωνα, καταλαμβάνοντας χώρο έκτασης 25 στρεμμάτων.
- Βαμβακουργία Αδαμόπουλου: μετατράπηκε σε Αθλητικό κέντρο των Δυτικών Συνοικιών, στην οδό Ρήγα Φεραίου.

- Ηλεκτρική Εταιρεία: αποτελεί μουσικό θέατρο και στεγάζει την Δημοτική σχολή χορού. Βρίσκεται στο κέντρο της πόλης επί της οδού Ρήγα Φεραίου και ολοκληρώθηκε σχετικά πρόσφατα το 2001.
- Στρυχνόκαρπος: αποτελεί Κέντρο Γειτονιάς και εργαστήριο Α.Μ.Ε.Α. Βρίσκεται στην σχετικά υποβαθμισμένη συνοικία του παλιού Λιμεναρχείου. Παλιότερα λειτουργούσε ως εργοστάσιο παραγωγής δηλητηρίου.
- Απεντομωτήριο: μετατράπηκε σε Κέντρο ενεργειακών εφαρμογών. Βρίσκεται στην ίδια περιοχή με το Λιμεναρχείο.
- Οργανισμός Καπνού στο Καραγάτς: λειτουργεί ως Αθλητικό κέντρο και καλλιτεχνικό εργαστήριο. Βρίσκεται στη περιοχή Καραγατς με έκταση 6 στρεμμάτων.
- Αποθήκες Καπνού της Γαλλικής Εταιρείας: λειτουργεί ως Δημοτικό Ινστιτούτο επαγγελματικής κατάρτισης. Βρίσκεται στην συνοικία Επτά Πλατάνια, μια σχετικά υποβαθμισμένη περιοχή.
- Μεταξουργείο Ετμετζόγλου: λειτουργεί ως Πολιτιστικό κέντρο.

Επαναχρήσεις και Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Ενώ στις αρχές της δεκαετίας του 1980 υπάρχει η αντίληψη και η βούληση των φορέων (δημοσίων και ιδιωτικών) να αξιοποιηθούν οι μεγάλες εκτάσεις που καταλαμβάνουν τα εργοστάσια στον ιστό της πόλης, η ίδρυση του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (1984) δίνει νέα ώθηση στην επανάχρηση των χώρων αυτών . Το αρχικό χωροταξικό σχέδιο του, προβλέπει την διάχυση των πανεπιστημιακών σχολών στον ιστό της πόλης, έχοντας διπλό στόχο: αφ' ενός την ένταξη της πανεπιστημιακής κοινότητας και αφ' ετέρου τη βελτίωση της πόλης από τη λειτουργία και τις δράσεις του Πανεπιστημίου.

Η πρόταση λοιπόν ήταν συγκεκριμένη και απολύτως εφαρμόσιμη, όπως απεδείχθη στην πορεία. Η εξασφάλιση μεγάλων γηπεδικών εκτάσεων και μεγάλου εμβαδού κτηρίων, είναι τα βασικά χαρακτηριστικά που κάνουν τα βιομηχανικά κτήρια ελκυστικά και προσαρμόσιμα για ποικίλες εναλλακτικές χρήσεις (Αδαμάκης, 2011).

Η ανάπτυξη της κτιριακής υποδομής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στηρίχτηκε στην αγορά μεγάλων βιομηχανικών συγκροτημάτων της περιοχής, τα οποία μαζί με άλλα διατηρητέα κτήρια αποτελούν το πανεπιστημιακό πλέγμα. Τα βασικότερα από αυτά είναι τα εξής:

- Το Μηχανουργείο Παπαρήγα: Στεγάζει το τμήμα Αρχιτεκτόνων, Πολιτικών και Μηχανολόγων Μηχανικών.

- Οι Καπναποθήκες Παπαστράτου: Στεγάζουν την Πρυτανεία και τα Παιδαγωγικά τμήματα.
- Οι Καπναποθήκες Ματσάγγου στη Ν. Ιωνία: Στεγάζουν τη Γεωπονική Σχολή.
- Το Καπνεργοστάσιο Ματσάγγου: Στεγάζει το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών.

Πολύ πρόσφατα, με συνέπεια στην αρχική χωροταξική λογική του και στις επιλογές αξιοποίησης βιομηχανικών κτιρίων και χώρων, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας υπέγραψε σύμβαση με το Υπουργείο Εργασίας για να του παραχωρηθεί η χρήση των χώρων της πρώην Βιομηχανίας «Βαμβακουργία Βόλου», προκειμένου να αξιοποιηθούν και να καλύψουν τις αυξημένες κτιριακές του ανάγκες.

Βαμβακουργία Βόλου.

Η ιστορία.

Η Βαμβακουργία Βόλου ιδρύθηκε το 1964 και ξεκίνησε τη λειτουργία της το 1965, ως συγκρότημα κλωστουφαντουργίας με εργατικό δυναμικό που κυμάνθηκε από 1250 έως 500 άτομα κατά τη διάρκεια των τριάντα ενός ετών λειτουργίας του, έχοντας περάσει από πολλά στάδια ακμής και παρακμής.

Αρχικά το εργοστάσιο λειτούργησε με ένα εκκοκκιστήριο βάμβακος τεσσάρων εκκοκκιστικών μηχανών και ένα κλωστήριο 22.848 ατράκτων για παραγωγή νημάτων πεννιέ και καρντέ. Αργότερα επέκτεινε τον εξοπλισμό του και στις εγκαταστάσεις του γινόταν εκκόκκιση σπόρων βάμβακος, επεξεργασία και κατασκευή νημάτων διαφόρων ειδών και ποιοτήτων χωρίς χημική επεξεργασία. Έτσι, την δεκαετία του 1980-1990 διέθετε τρία κλωστήρια κάνοντας παράλληλα εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού της. Η συνολική παραγωγή έφτασε τους 10.000 τόνους ετησίως με συνολική ιπποδύναμη 16.720 ίππους. Το 1995 το εργοστάσιο έκλεισε (Κολιού, 1993).

Το κτιριακό απόθεμα της πρώην βιομηχανίας σήμερα βρίσκεται ερειπωμένο και το συγκρότημα αποτελεί σύμφωνα με την εφημερίδα «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» «βόμβα» στην καρδιά της Νέας Ιωνίας» (Θεσσαλία, 20.7.2015), διότι στα ερείπιά του αφενός συγκεντρώνονται μεγάλες ποσότητες σκουπιδιών και από την άλλη βρίσκουν καταφύγιο διάφορες παράνομες δραστηριότητες. Την ίδια στιγμή, οι καλλιτεχνικές δημιουργίες των νέων street artists της πόλης «κατοικούν» τα μισογκρεμισμένα κελύφη, συμβιώνοντας με την εγκατάλειψη και την παρακμή, υπενθυμίζοντας την ανάγκη αναζωογόνησης του χώρου.

Ιδιοκτησιακά, το οικόπεδο και οι ρημαγμένες σήμερα εγκαταστάσεις του, πέρασαν από την ιδιοκτησία της πρώην βιομηχανίας στο δημόσιο, στον ΟΕΚ, και αργότερα μετά την κατάργηση του οργανισμού στον ΟΑΕΔ ενώ πολύ πρόσφατα με νομοθετική διάταξη του Υπουργείου Εργασίας παραχωρήθηκε η χρήση, διαχείριση και εκμετάλλευσή του στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας για 99 χρόνια.

Το 2008 ενόψει των Μεσογειακών αγώνων είχε προταθεί να χρησιμοποιηθεί ο χώρος ως Μεσογειακό χωριό με τους υπεύθυνους του ΟΕΚ (Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας) και της Επιτροπής Διοργάνωσης των Αγώνων να έχουν αποφασίσει την αξιοποίηση των γκράφιτι που χαρακτηρίζουν τα εγκαταλελειμμένα κτίρια. Η πρόταση αυτή όμως δεν πραγματοποιήθηκε.

Αργότερα το 2012 ο Δήμος Βόλου κατέθεσε πρόταση για την ανάπλαση του χώρου της πρώην «Βαμβακουργίας» και τη χρηματοδότηση της από το Πράσινο Ταμείο, στο πλαίσιο του προγράμματος «αναζωογόνηση πόλεων», προκειμένου να μετατραπεί σε εργατικές κατοικίες, χωρίς παρ' όλα αυτά κάποιο αποτέλεσμα.

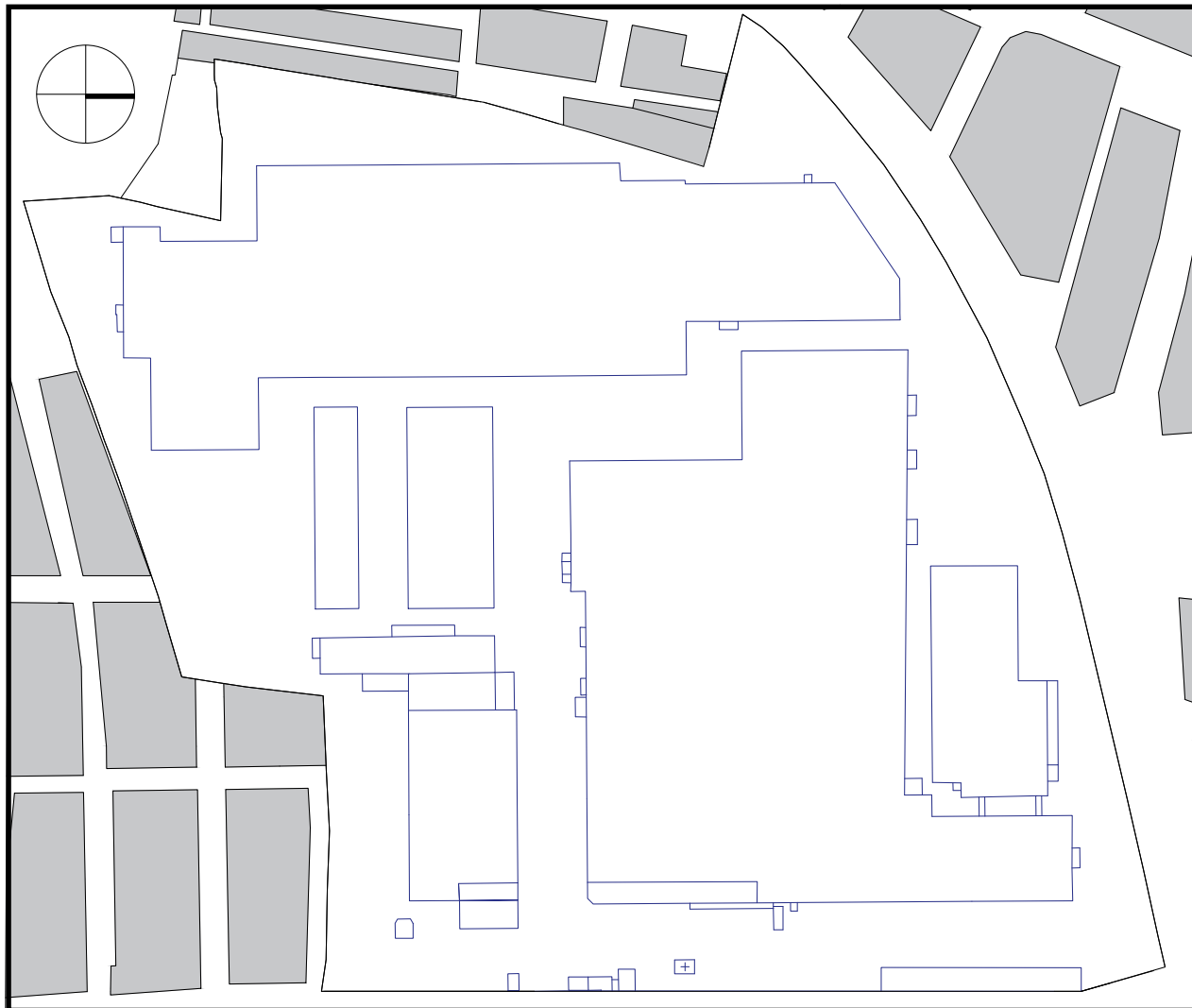

1. Εγκαταστάσεις πρώην Βαμβακουργίας Βόλου.

Ο Χώρος .

Στα βορειοδυτικά όρια του πολεοδομικού συγκροτήματος Βόλου-Νέας Ιωνίας βρίσκονται οι ανενεργές εγκαταστάσεις της πρώην Βιομηχανίας «Βαμβακουργία». Πρόκειται για μία έκταση 130.000 m² με καλυμμένη επιφάνεια 100.000 τ.μ. που περιβάλλεται από περιοχή κατοικίας και το βορειοδυτικό όριο της αποτελεί η σιδηροδρομική γραμμή. Στο χώρο του οικοπέδου που είναι κατά βάση επίπεδο με μια μικρή φυσική κλίση, υπάρχουν σήμερα τα εγκαταλελειμμένα βιομηχανικά κελύφη του πρώην εργοστασίου που σταμάτησε να λειτουργεί από τη δεκαετία του 90.

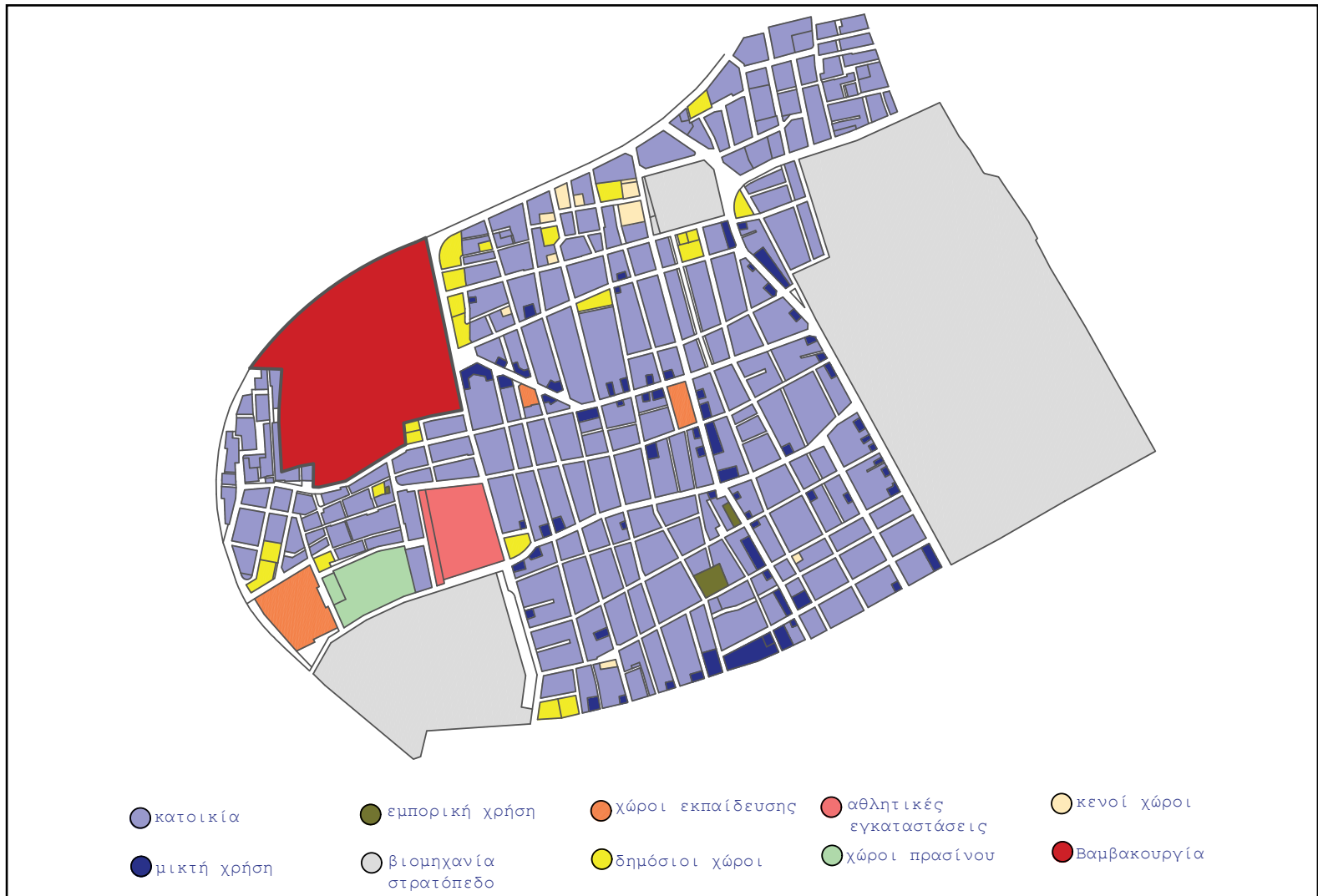
2.Σχέδιο εγκαταστάσεων πρώην Βαμβακουργίας Βόλου.

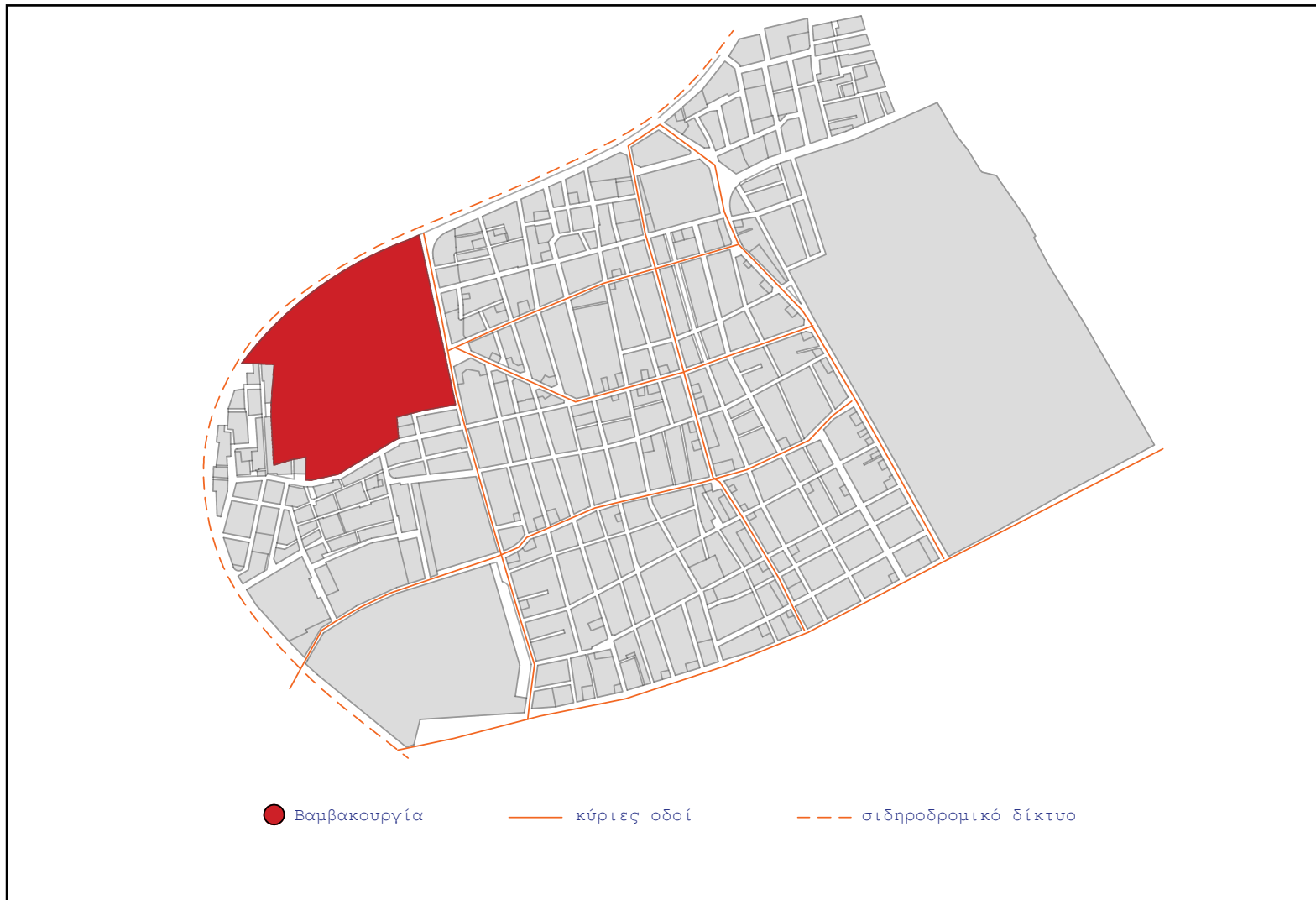
Αρχιτεκτονική τεκμηρίωση.

Το βασικό κτίριο του συγκροτήματος είναι διώροφο, κατασκευασμένο από φέροντα οργανισμό οπλισμένου σκυροδέματος και περιλαμβάνει τους χώρους γραφείων στον όροφο και το κλωστήριο στο ισόγειο. Είναι λιτό στις όψεις, με εμφανή τον φέροντα οργανισμό (κολώνες, πλάκες, δοκούς) και ανοίγματα σε όλο το μήκος των όψεων, στο ισόγειο υπό μορφή φεγγιτών. Μεταγενέστερα κατασκευάστηκαν και αποθήκες απλής κατασκευής με μικτό σύστημα και επικάλυψη μεταλλική στέγη με λαμαρίνα (Αδαμάκης, 2009).

Αναγνώριση περιοχής.

4. Διάγραμμα ρών.

Αρχιτεκτονική Πρόταση.

Από την πόλη στις πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις της Βαμβακουργίας.

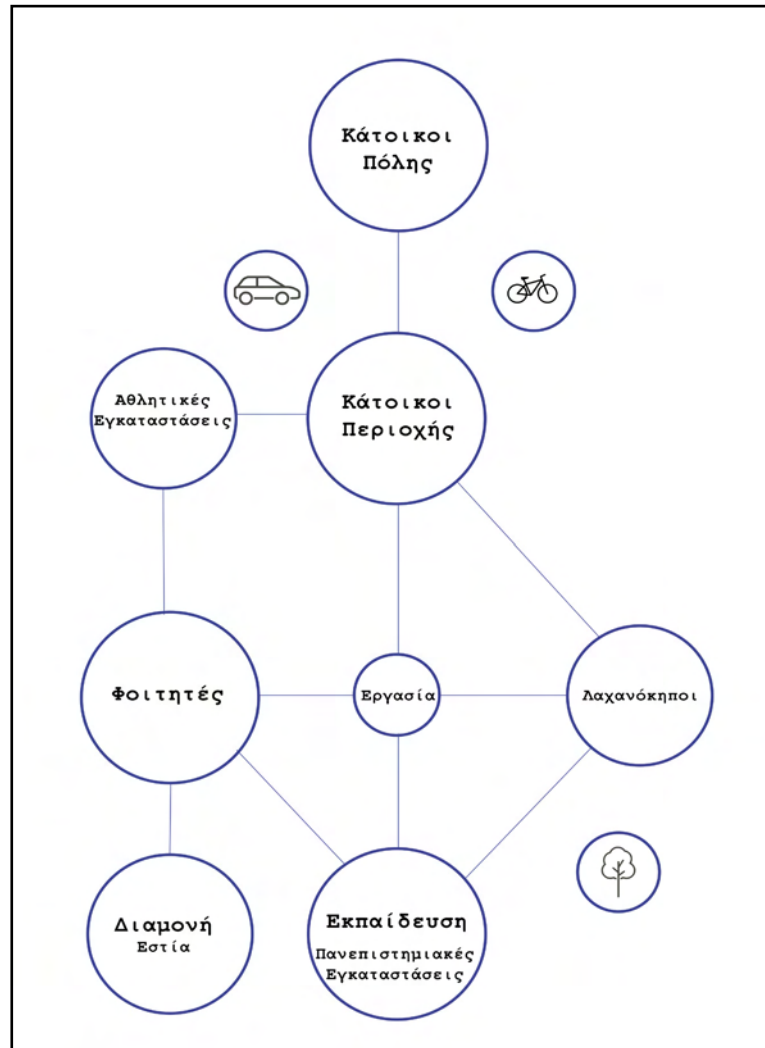
Με βάση τη θέση των εγκαταστάσεων της Βαμβακουργίας Βόλου και των κτιριακών υποδομών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στον αστικό ιστό, προτείνεται η σύνδεση μεταξύ τους με τη χάραξη ενός ποδηλατόδρομου. Η διαδρομή του ξεκινάει από το παραλιακό μέτωπο της πόλης, συνεχίζει παράλληλα με το σιδηροδρομικό δίκτυο και από το ύψος του εργοστασίου Μ.Ε.Τ.Κ.Α γίνεται μέρος ενός γραμμικού πάρκου που θα αντικαταστήσει τις υπάρχουσες σιδηροδρομικές γραμμές. Στη συνέχεια εισέρχεται ξανά στον αστικό ιστό και παράλληλα με το οδικό δίκτυο καταλήγει στην Γεωπονική Σχολή. Συγχρόνως, ο ποδηλατόδρομος εξυπηρετεί την ήπια μετακίνηση των περιοίκων προς το κέντρο της πόλης.

5. Σχέδιο χάραξης ποδηλατόδρομου.

Πρόγραμμα ανάπλασης.

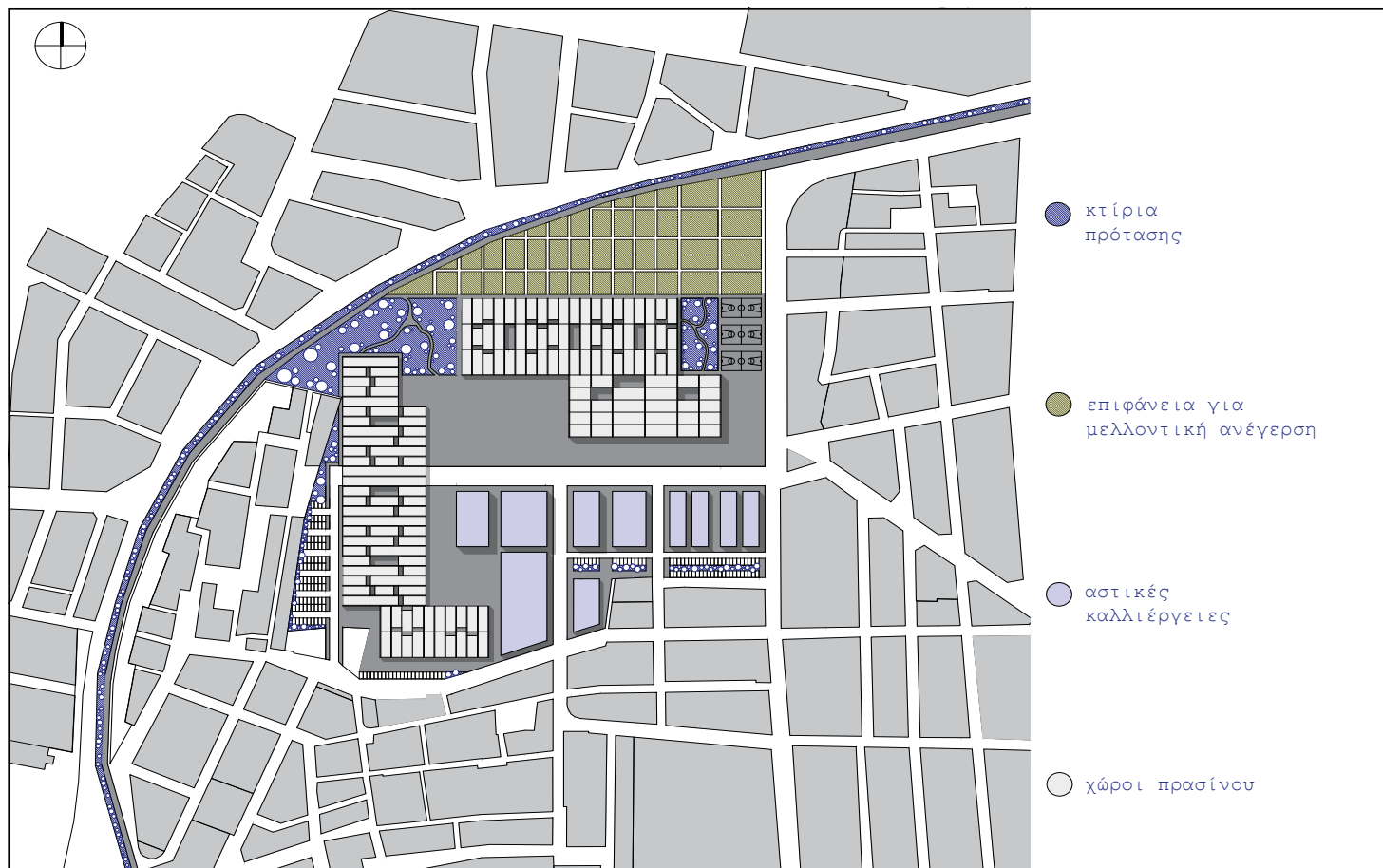
Στόχος της πρότασης είναι η ανάπλαση και η αναζωογόνηση του συνολικού χώρου του πρώην εργοστασίου και η σύνδεση του με τη γύρω αστική περιοχή. Στο πλαίσιο αυτό επεκτείνονται οι χαράξεις του οδικού δικτύου στο εσωτερικό του χώρου. Συγκεκριμένα, σχεδιάζεται μια κεντρική οδός κάθετα στην οδό Μυτιλήνης, η οποία τέμνει το οικόπεδο εγκάρσια και τρεις μικρότερες οδοί που εισχωρούν σε αυτό, με σκοπό την ενοποίηση με τον αστικό ιστό. Επιπλέον στη βορειοδυτική πλευρά τοποθετείται η είσοδος ποδηλατοδρόμου. Περιφερειακά του οικοπέδου έχουν προβλεφθεί 165 θέσεις στάθμευσης.

6. Διάγραμμα κεντρικής ιδέας.

Από το συνολικό υπάρχον κτιριακό δυναμικό διατηρούνται τα τρία κύρια βιομηχανικά κελύφη τα οποία παρουσιάζουν στατική επάρκεια και ενδιαφέρουσα μορφή. Πρόκειται για τα τρία κλωστήρια του πρώην εργοστασίου, τα οποία μετατρέπονται σε πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις και φοιτητικές κατοικίες. Τα υπόλοιπα κτίρια κατεδαφίζονται, δημιουργώντας διαθέσιμη επιφάνεια για τη μελλοντική ανέγερση νέων κτιριακών δομών που θα ολοκληρώσουν τη σύνθεση και τη σύνδεση της πόλης και των πανεπιστημιακών υποδομών. Η διάταξη των κτιρίων διαμορφώνει στο εσωτερικό της δύο υπαίθριους χώρους με σκληρή υφή, που λειτουργούν ως κοινωνικοί αστικοί χώροι διασταύρωσης, επικοινωνίας, συνεύρεσης. Βόρεια των κτιρίων προβλέπονται χώροι πρασίνου και επιφάνειες αστικών καλλιεργειών. Τέλος, μπροστά στην ανατολική όψη του συγκροτήματος τοποθετούνται χώροι άθλησης.

Ο συνολικός σχεδιασμός και η αξιοποίηση του δημόσιου χώρου απευθύνεται αφενός στη φοιτητική κοινότητα και αφετέρου στους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής.

7. Masterplan

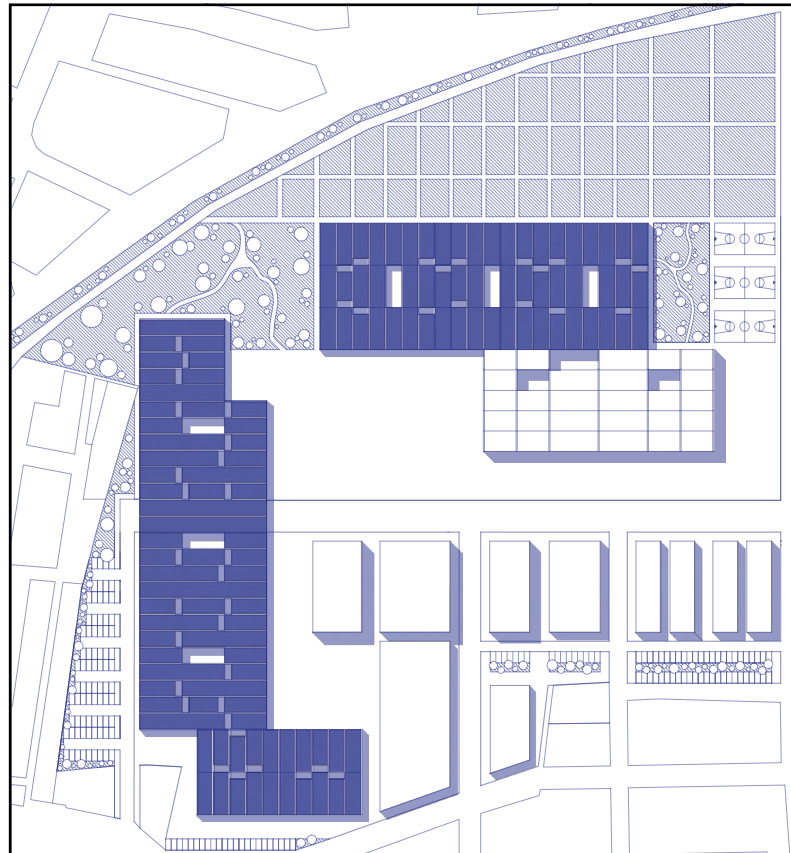
Φοιτητικές κατοικίες.

Το κτίριο του πρώην Κλωστηρίου II (8.148 τ.μ) και το κτίριο του πρώην Κλωστηρίου III (12.245 τ.μ) μετατρέπονται σε φοιτητικές κατοικίες που φιλοξενούν 210 και 380 άτομα αντίστοιχα. Η πρόταση περιλαμβάνει τη διατήρηση των καμπύλων οροφών με τις κολώνες και τα δοκάρια που τα στηρίζουν. Και στα δύο κτίρια, κάτω από την οροφή προστίθεται ανεξάρτητη διώροφη μεταλλική κατασκευή, που διατρέχει κατά μήκος το σύνολο του κελύφους.

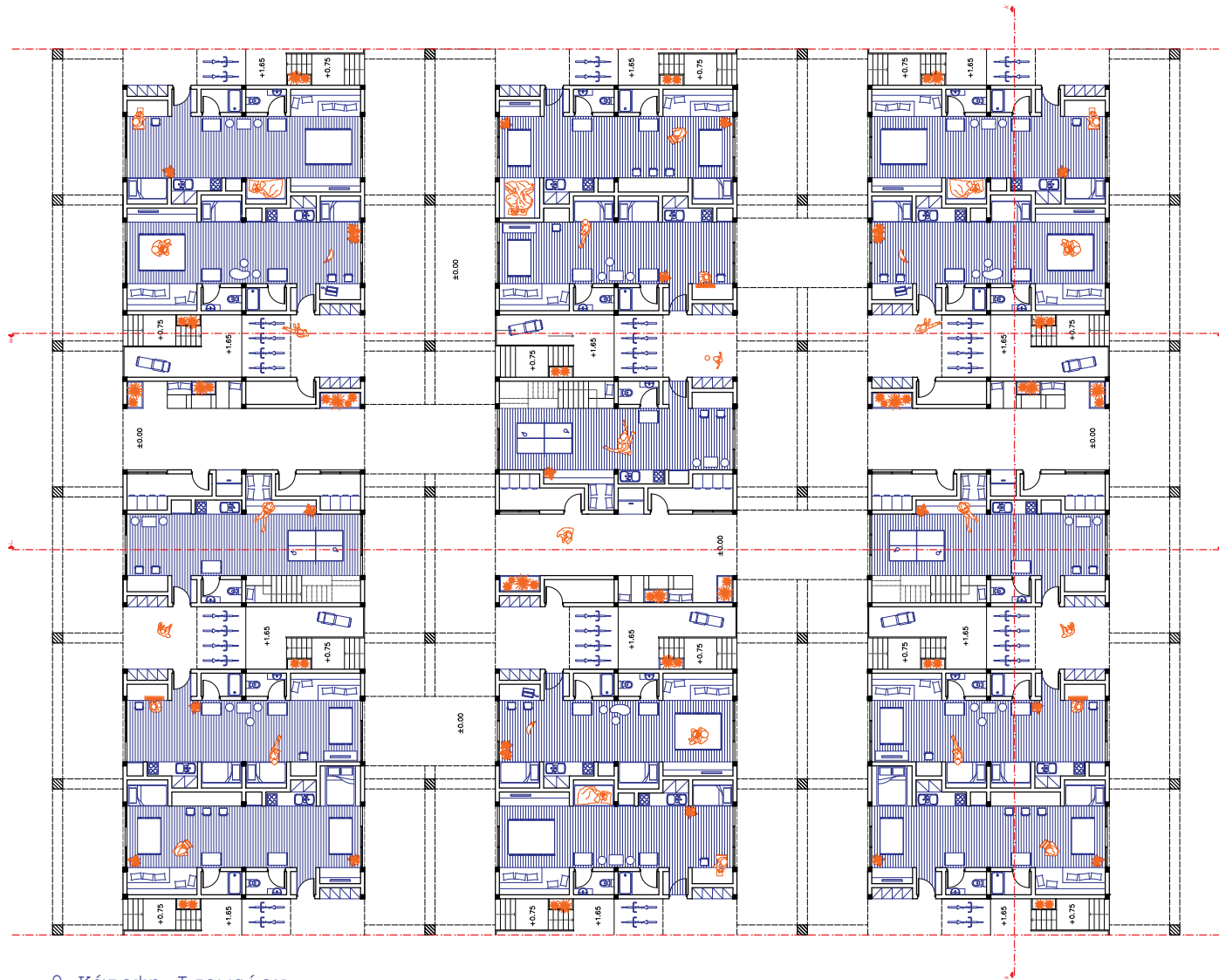
Η κεντρική ιδέα της σύνθεσης αφορά την εκμετάλλευση των υψών των καμπύλων τμημάτων της οροφής. Το ελάχιστο διαθέσιμο ύψος κάτω από τα δοκάρια αξιοποιείται για την εντοίχιση του βασικού εξοπλισμού της κάθε κατοικίας (κουζίνες, συσκευές, χώροι αποθήκευσης, κρεβάτια, γραφεία, καθίσματα, WC). Με το τρόπο αυτό ο υπόλοιπος χώρος επωφελείται από το μέγιστο ύψος και είναι ελεύθερος να χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τις διαφορετικές ανάγκες των χρηστών. Έχουν σχεδιαστεί κατοικίες με ωφέλιμο χώρο 41,6 τ.μ για 2 και 3 άτομα και 80,9 τ.μ για 4 άτομα. Η σκάλα που οδηγεί στον όροφο λειτουργεί και ως κοινόχρηστο μπαλκόνι. Οι κατοικίες δημιουργούν συστοιχίες που επικοινωνούν μεταξύ τους με γέφυρες-μπαλκόνια. Στο ισόγειο αφαιρώντας κάποιους όγκους δίνεται η δυνατότητα διαμπερούς κίνησης. Ο φυσικός φωτισμός επιτυγχάνεται με τη σημειακή αφαίρεση μέρους της οροφής.

Στην όψη του κτιρίου εναλλάσσονται προκατασκευασμένα πάνελ και υαλοστάσια δημιουργώντας ένα επαναλαμβανόμενο μοτίβο.

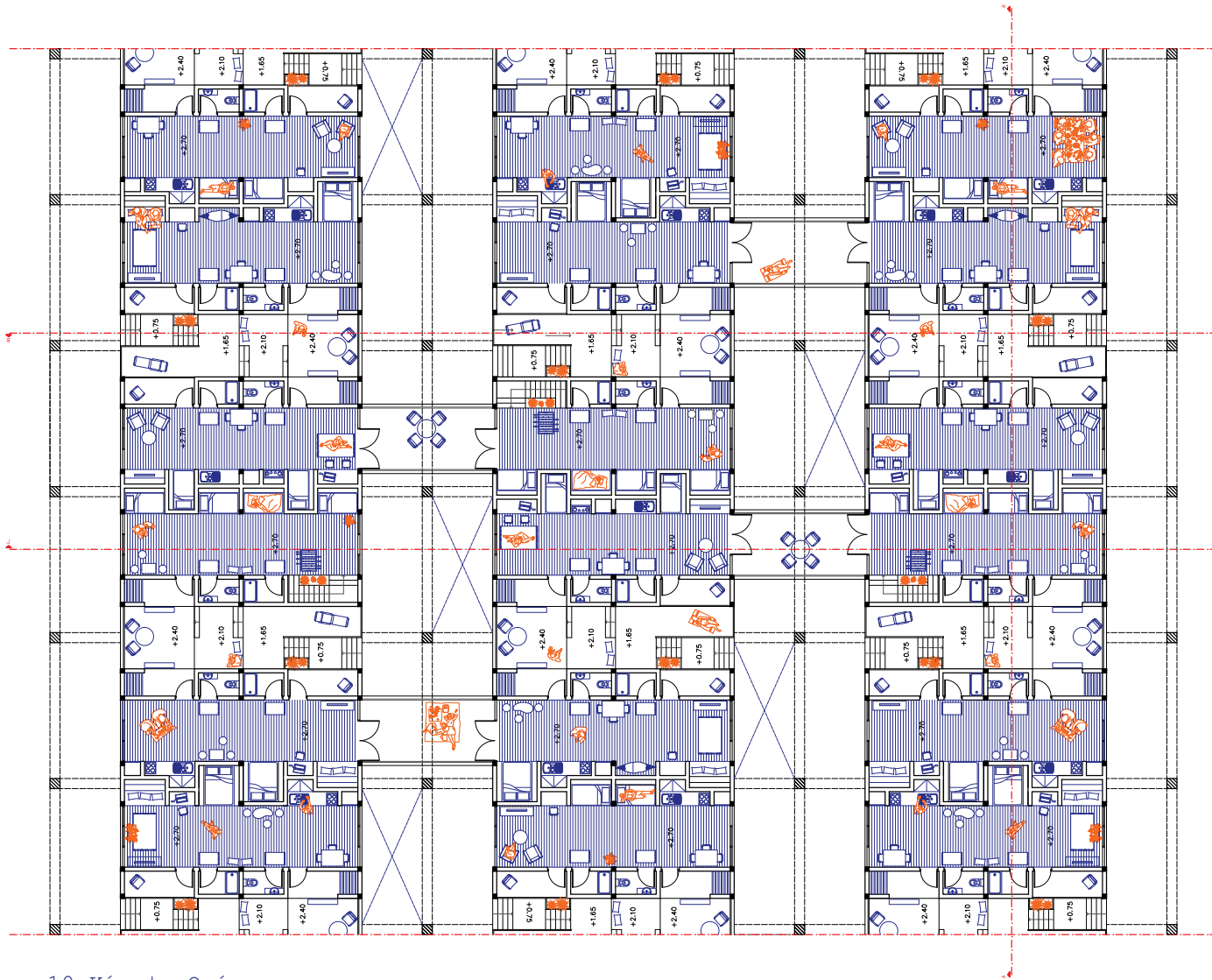

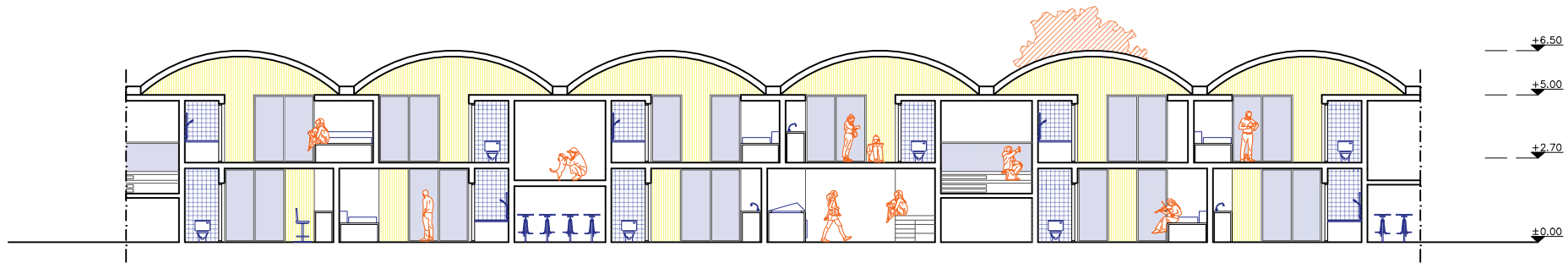
8. Κλωστήρια II&III

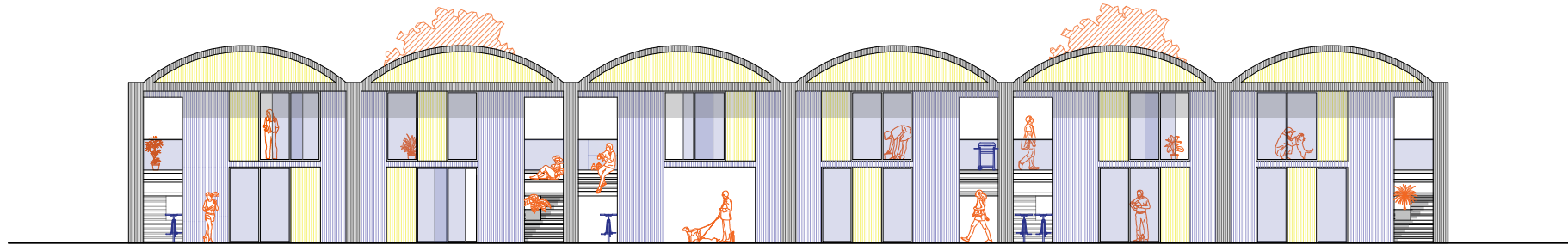
9.Κάτοψη Ισογείου

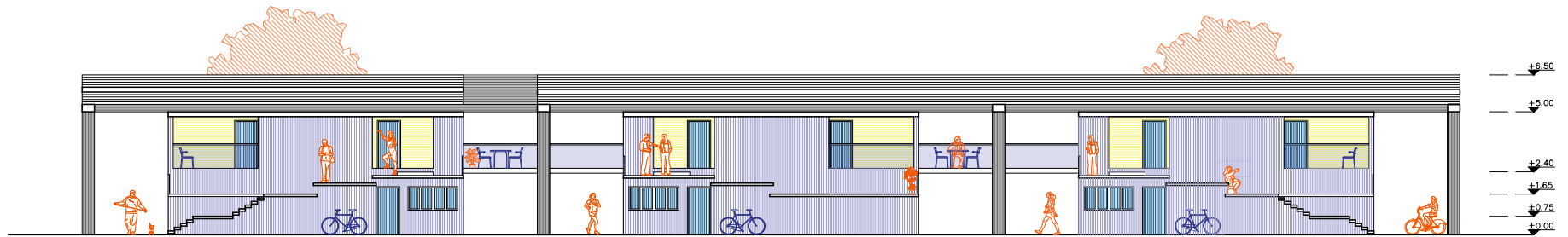
10.Κάτοψη Ορόφου

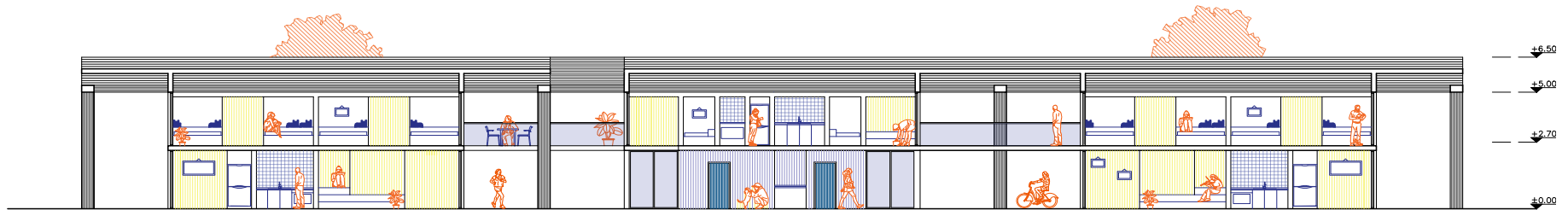
11. Τομή Α-Α'

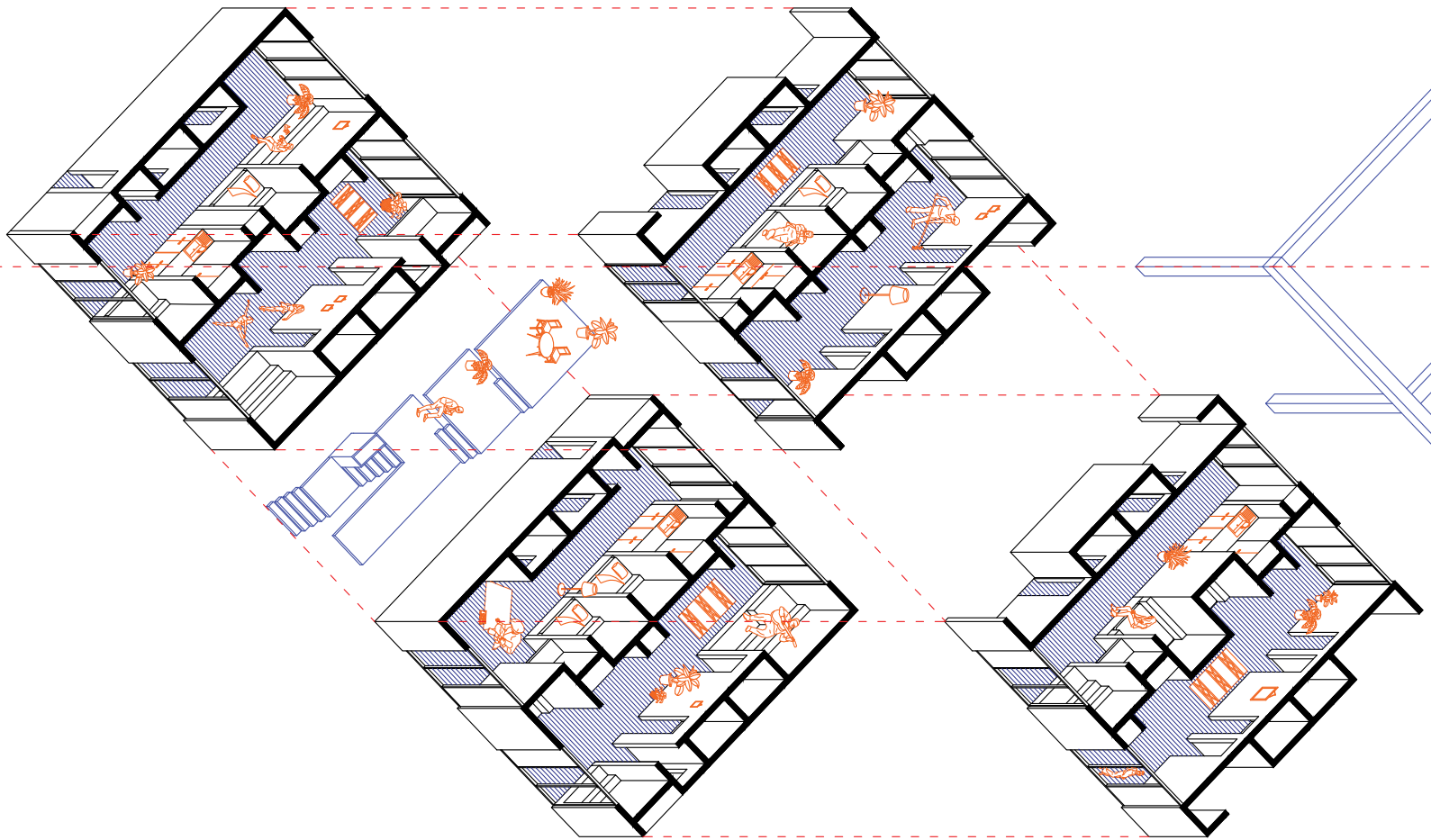
12. Όψη

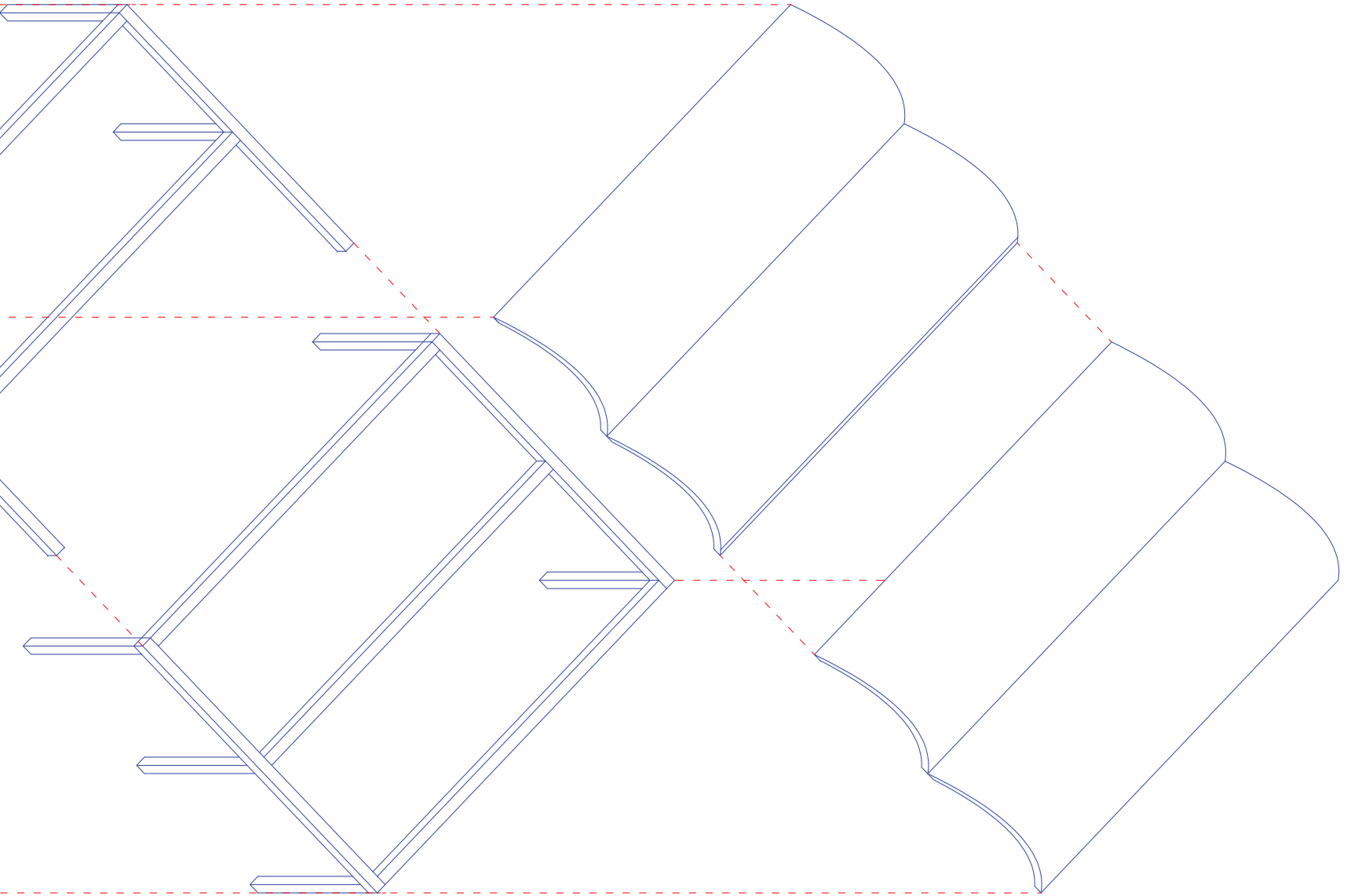
13. Τομή Β-Β'

14. Τομή Γ-Γ'

15. Αξονομετρικό σχέδιο.

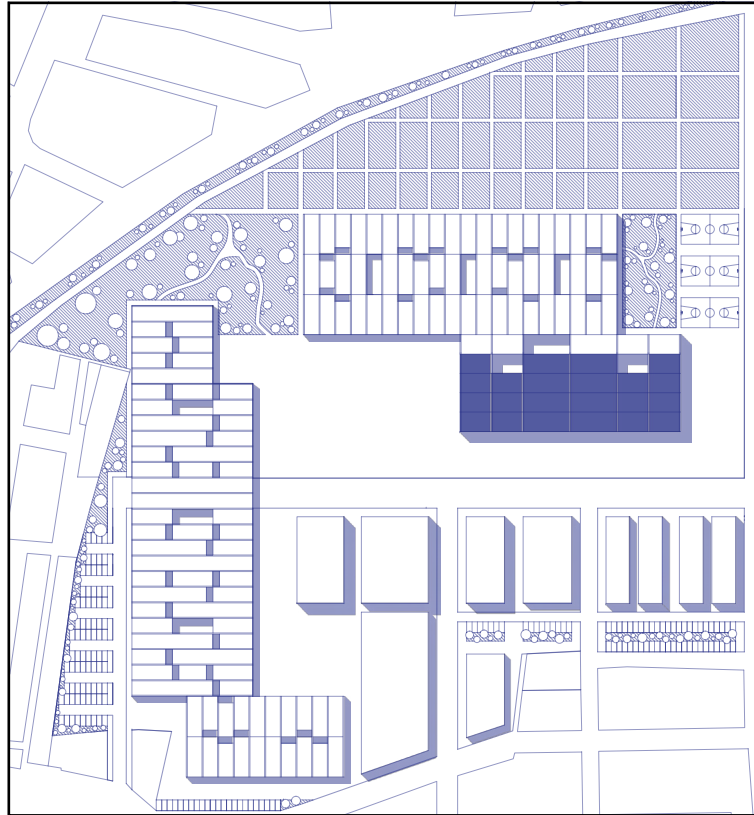
Πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις.

Το κτίριο του πρώην Κλωστηρίου Ι (4.590 τ.μ) μετατρέπεται σε πανεπιστημιακή εγκατάσταση. Και σε αυτή την περίπτωση διατηρούνται οι καμπύλες οροφές με τις κολώνες και τα δοκάρια που τα στηρίζουν.

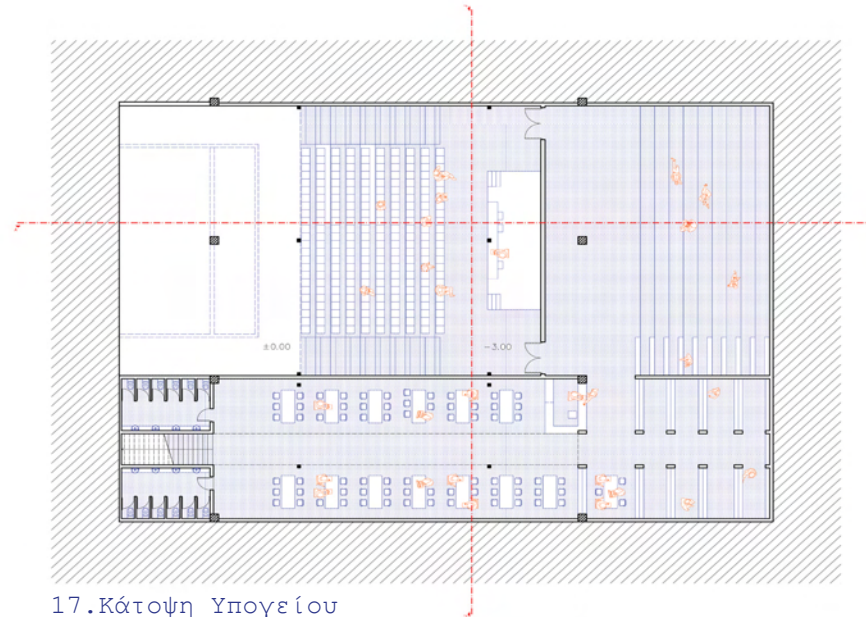
Η κεντρική ιδέα περιλαμβάνει ένα κτίριο μέσα στο κτίριο. Η κατασκευή είναι μεταλλική. Στο ισόγειο σχεδιάζονται χώροι, οι οποίοι πέρα από τις ειδικές τους χρήσεις εξυπηρετούν τη μετάβαση στον όροφο και στο υπόγειο. Η κάτοψη του περιλαμβάνει αμφιθέατρα (που καταλήγουν στη στάθμη του υπογείου, και του ορόφου), εκθεσιακό χώρο, αναψυκτήριο και βιβλιοπωλείο. Στο υπόγειο προβλέπεται αναγνωστήριο. Στον όροφο υπάρχουν αίθουσες διδασκαλίας/εργαστήρια, γραφεία προσωπικού και διοίκησης. Ο κενός χώρος μεταξύ του εσωτερικού επιστεγάσματος και της καμπύλης οροφής χρησιμοποιείται για την τοποθέτηση των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων του κτιρίου.

Οι όψεις του ισόγειου καλύπτονται με υαλοστάσια, στον όροφο η όψη συντίθεται από τις εξοχές των ανοιγμάτων που δημιουργούν οπτικές φυγές στη στοά και τις οριζόντιες περσίδες σκίασης στη νότια όψη.

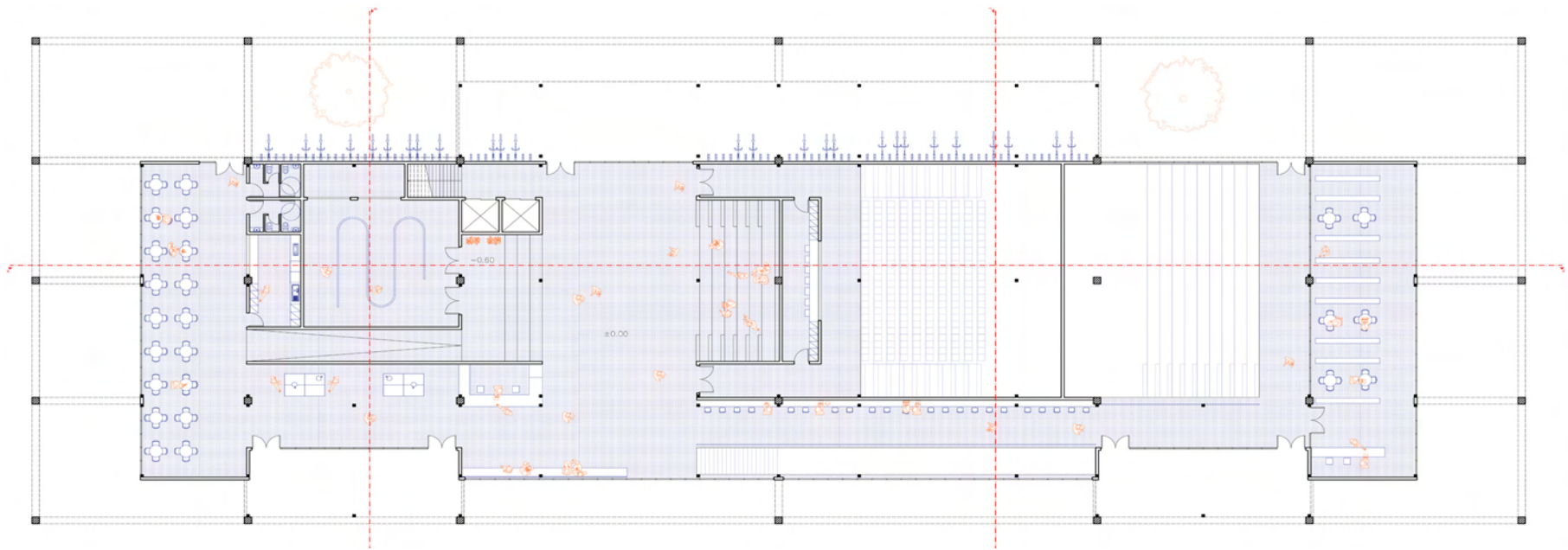

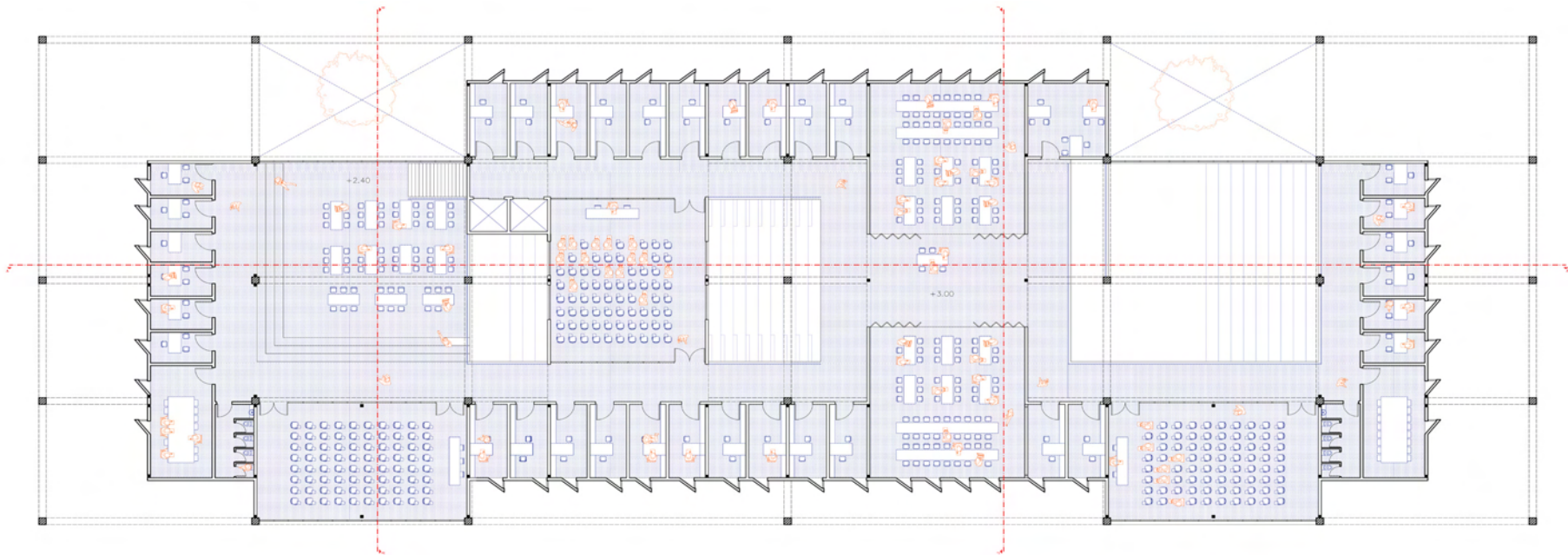
16. Κλωστήριο Ι.

17.Κάτοψη Υπογείου

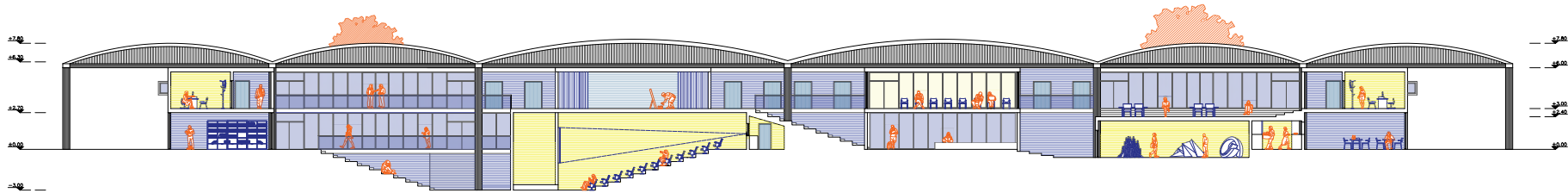
18.Κάτοψη Ισογείου

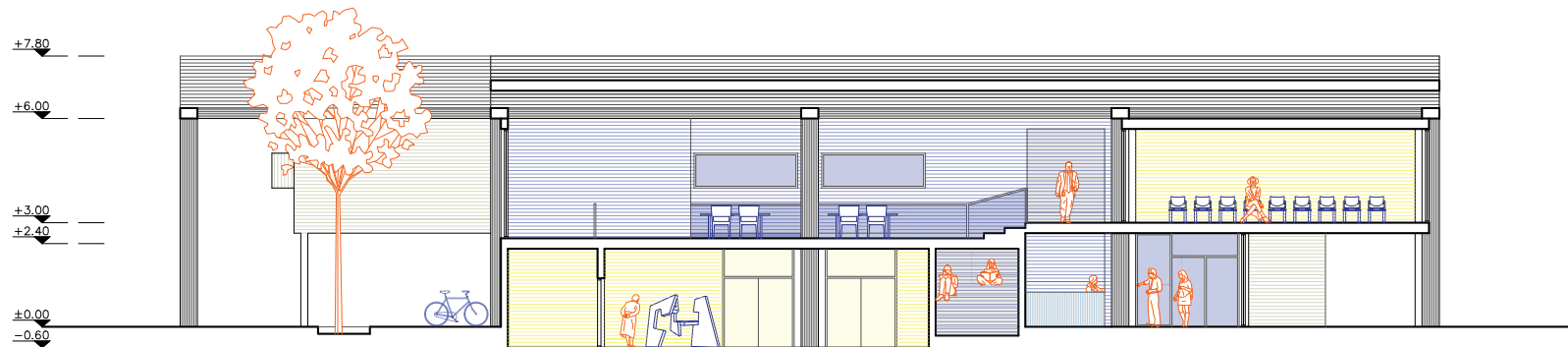
19.Κάτοψη Υπογείου

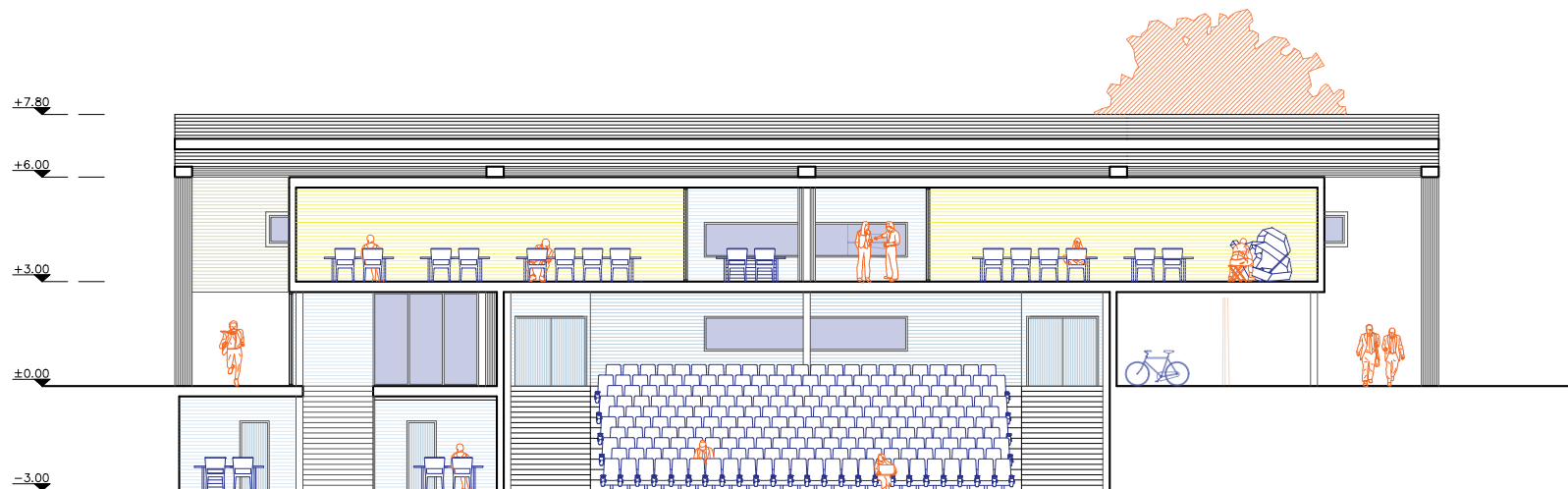
20. Όψη

21. Τομή A-A'

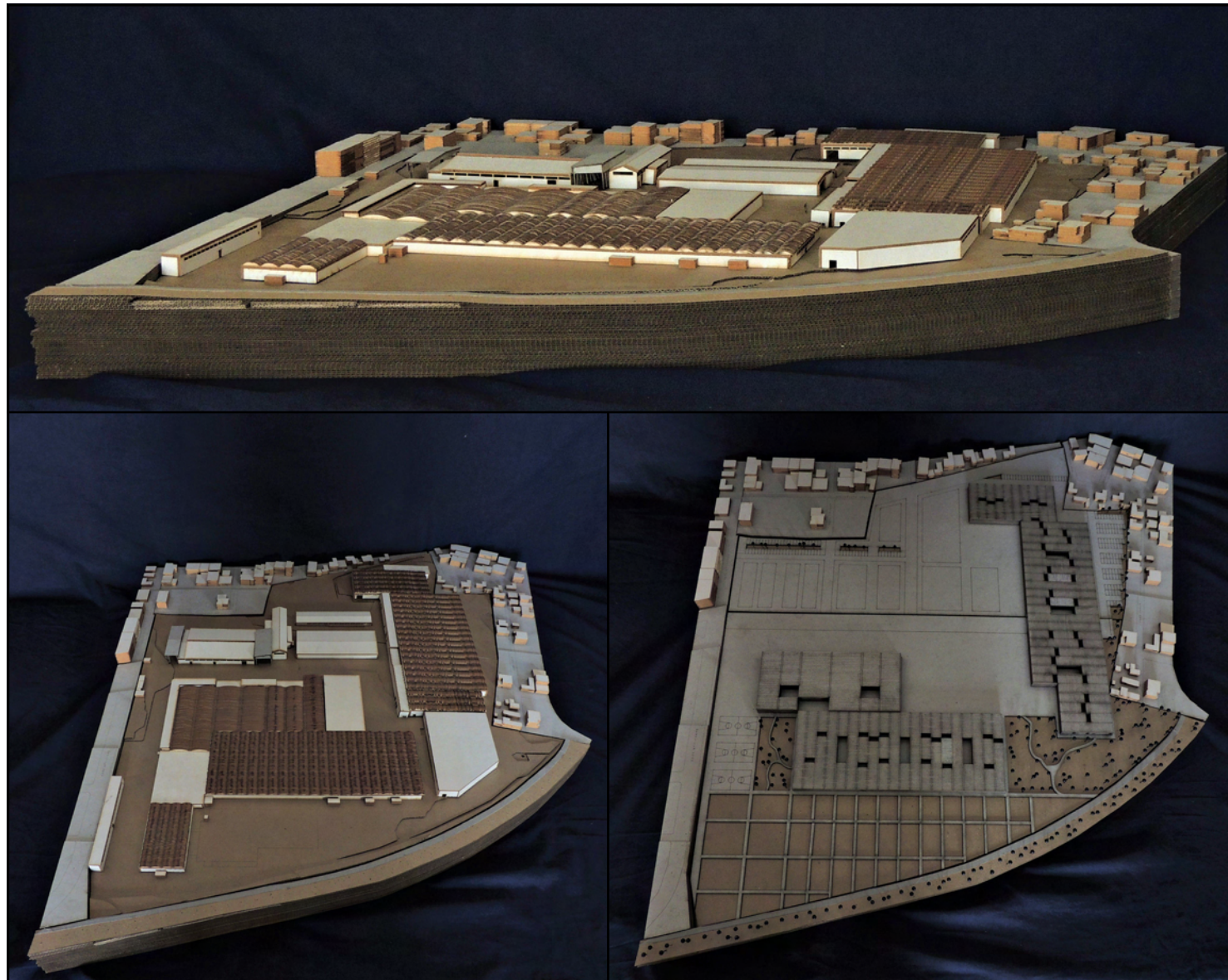
22. Τομή Β-Β'

23. Τομή Γ-Γ'

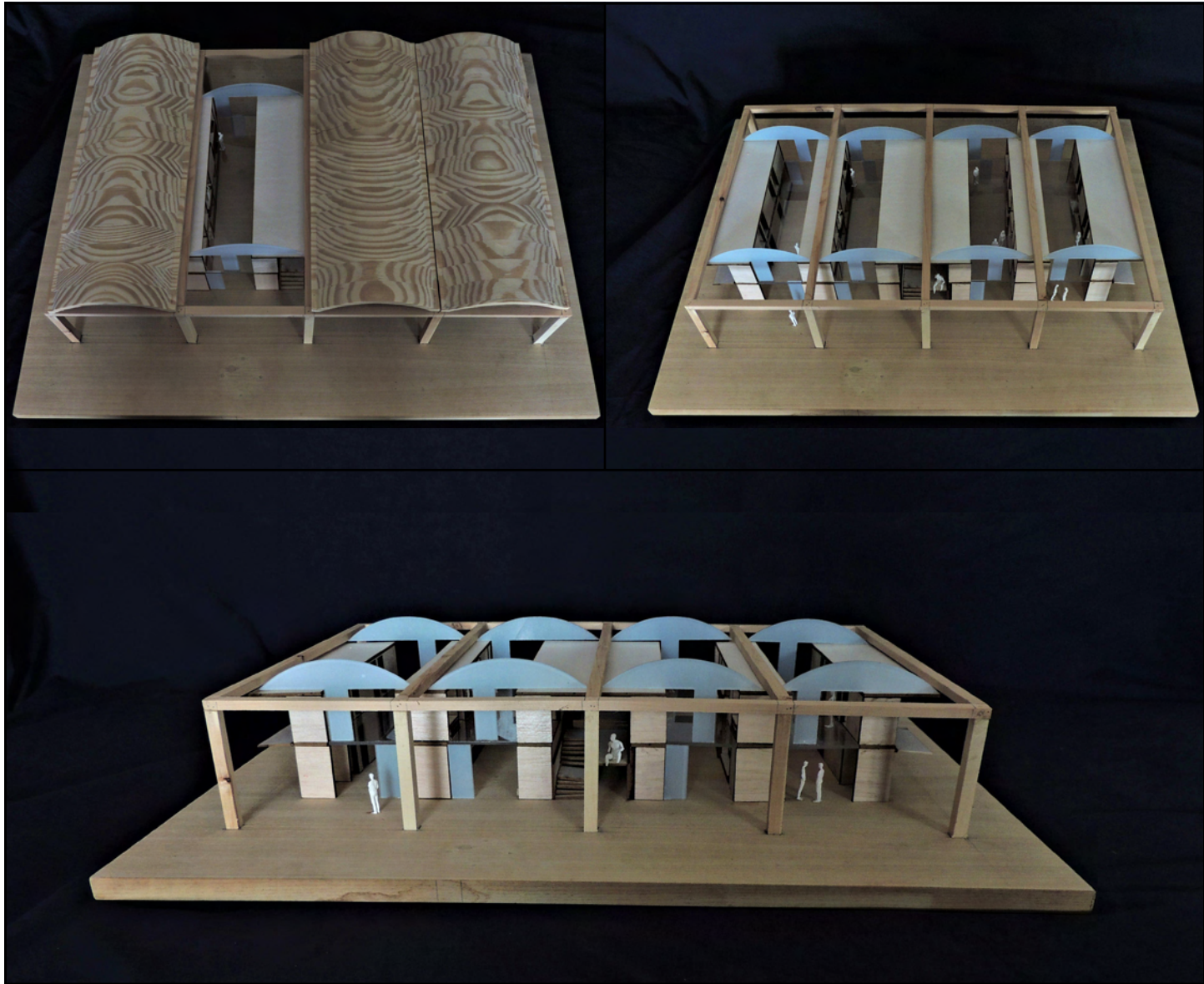
Φωτογραφίες μακέτας.

24. Τοπογραφικές μακέτες.

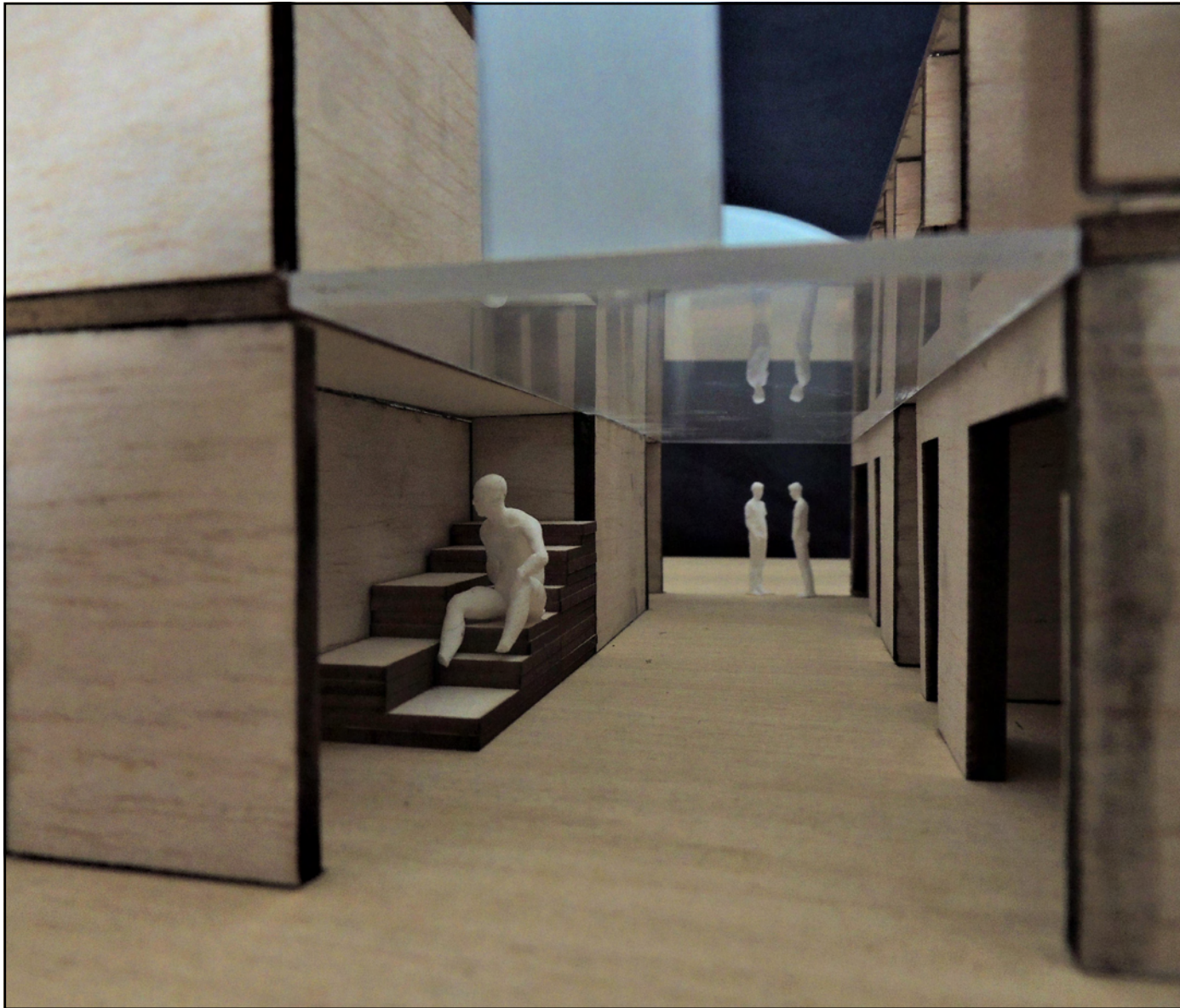

24.Μακέτα φοιτητικής κατοικίας.

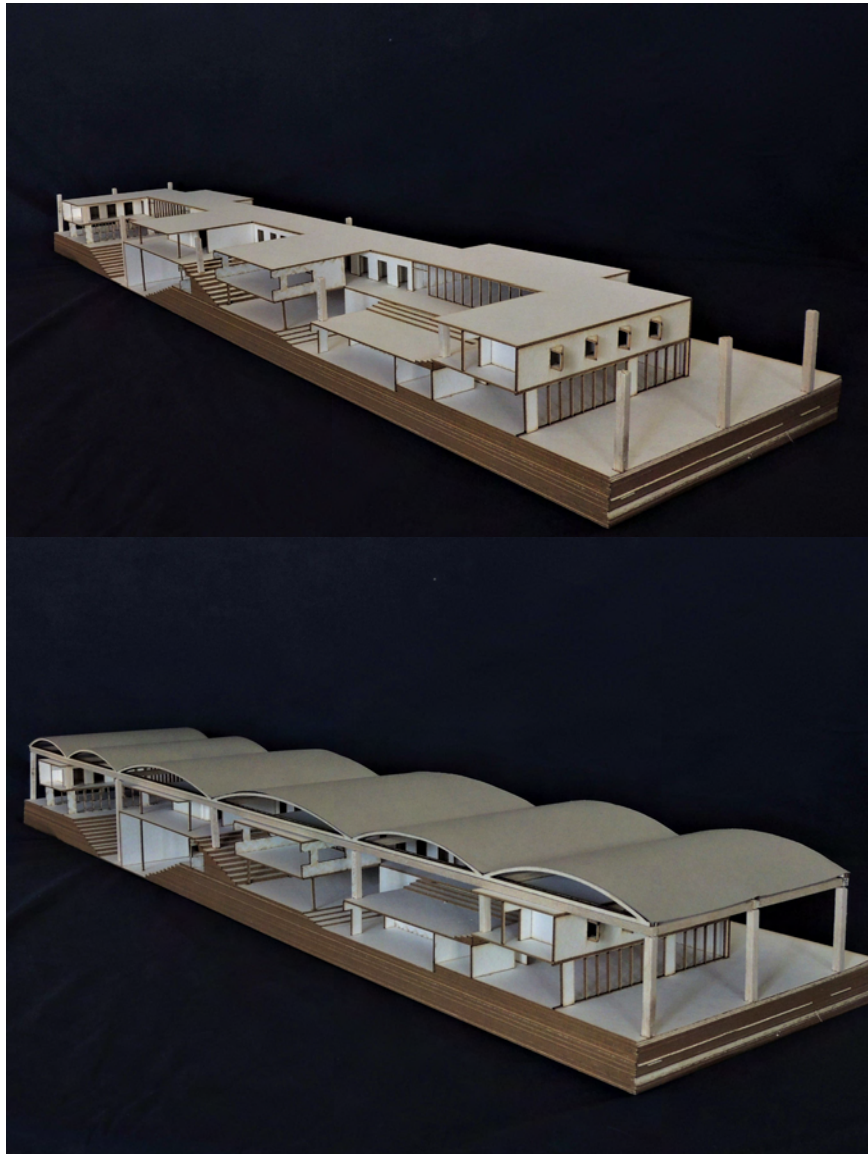

25.Μακέτα φοιτητικής κατοικίας.

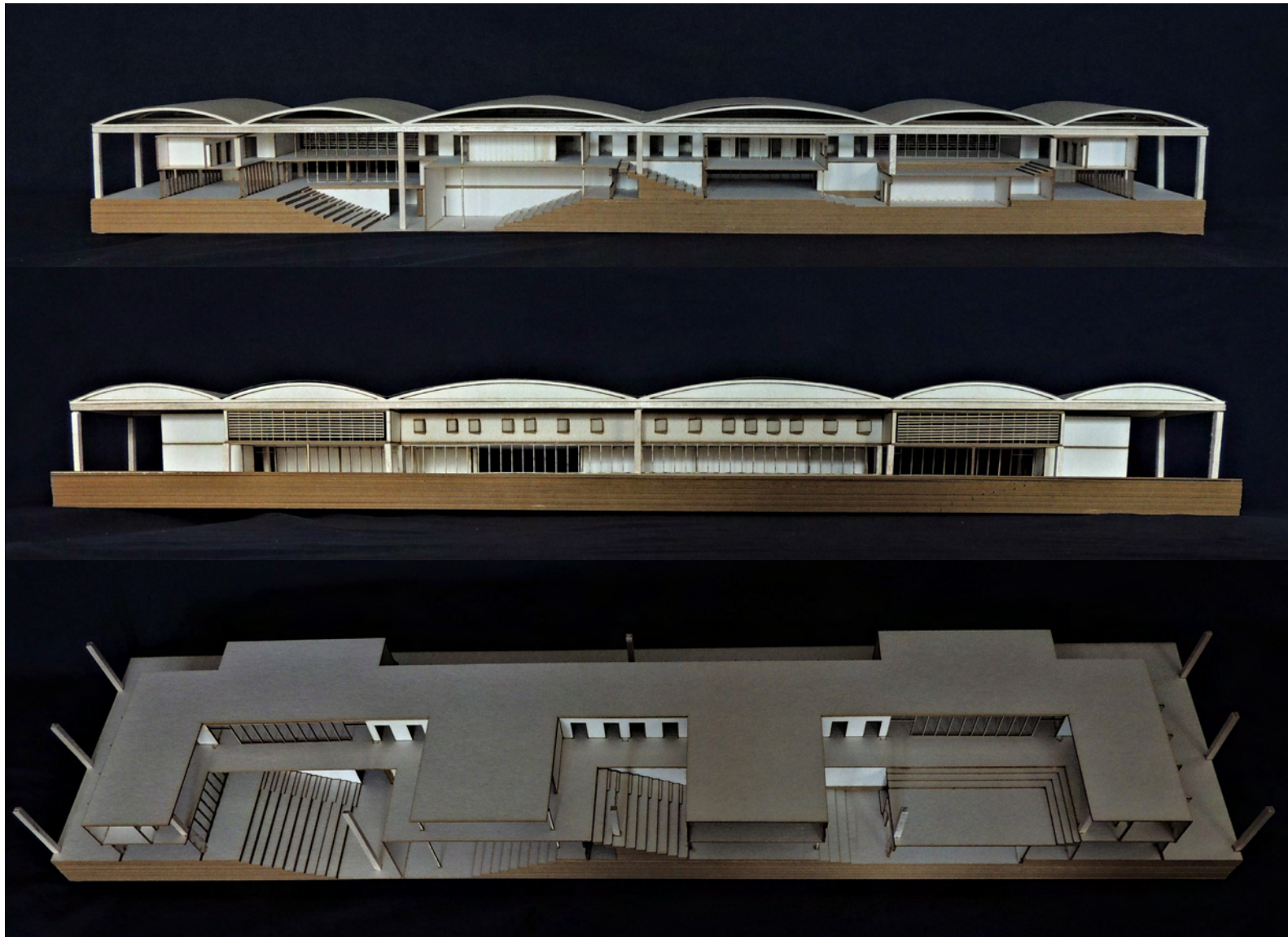

26.Μακέτα φοιτητικής κατοικίας.

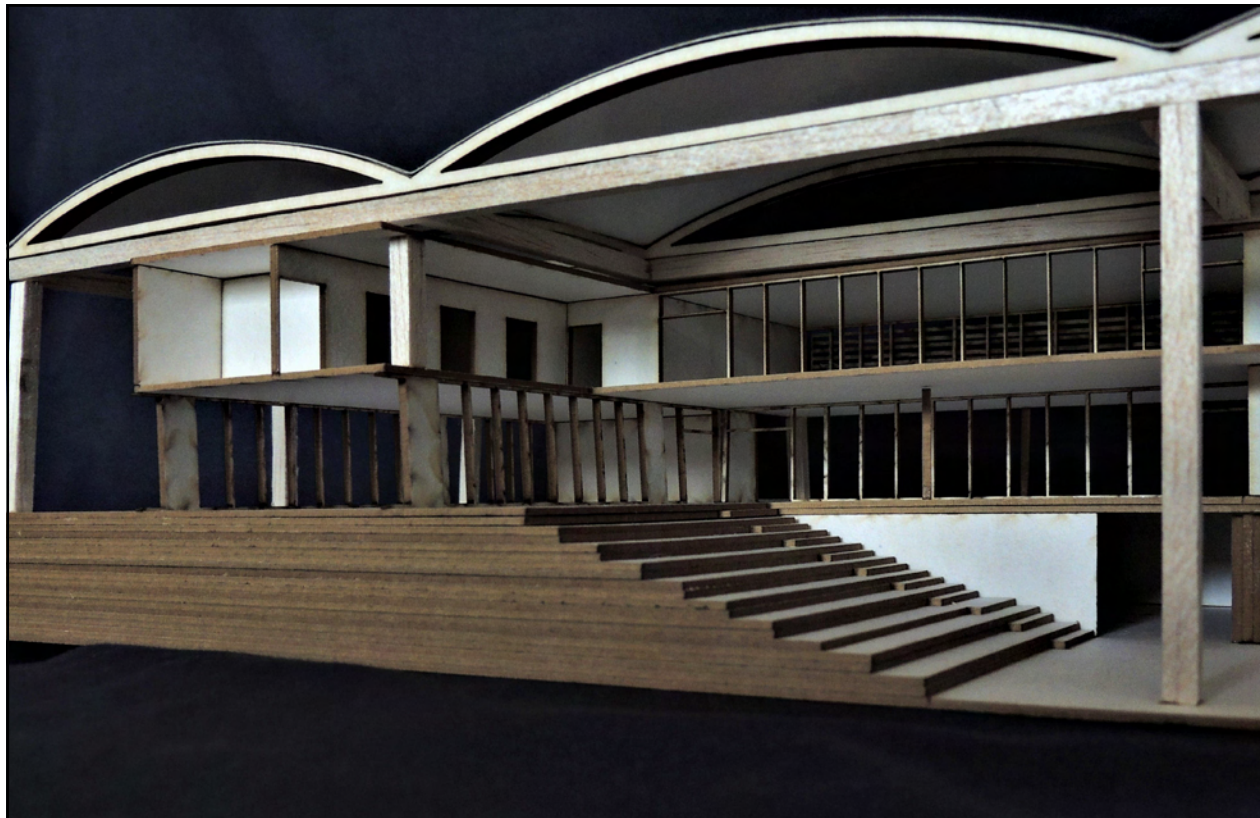

27.Μακέτα πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων.

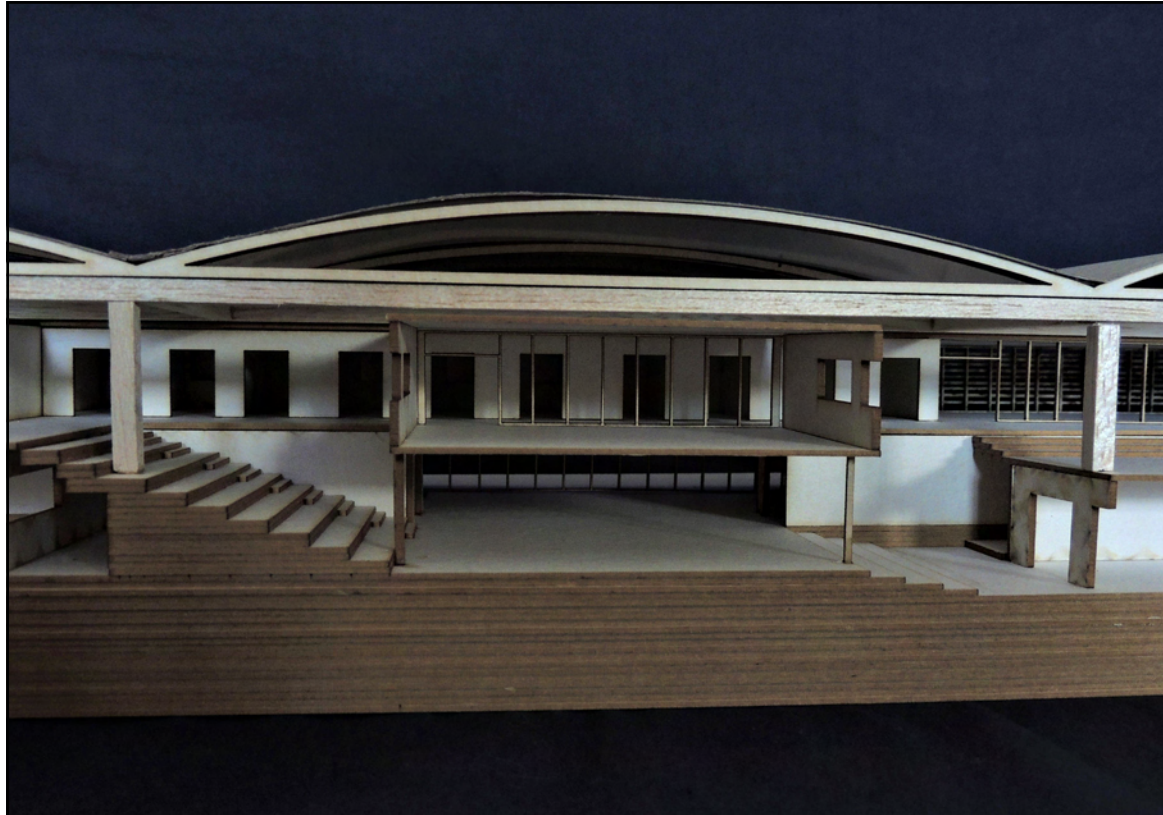

28.Μακέτα πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων.

29.Μακέτα πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων.

30.Μακέτα πανεπιστημιακών εγκαταστάσεων.

Βιβλιογραφία – Πηγές εικόνων.

Αγγελίδης, Δ., Ζήση, Α., Τζήμα, Μ., (2018). *Alternativa*, σχεδιάζοντας ένα κοινό : η περίπτωση της Βαμβακουργίας του Βόλου, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.

Αδαμάκης, Κ., (2009). Τα βιομηχανικά κτίρια του Βόλου Αθήνα: Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς.

Αδαμάκης, Κ., (2011). «Η αξιοποίηση της βιομηχανικής κληρονομιάς του Βόλου. Ένα πετυχημένο πείραμα επανάχρησης», *greekarchitects.gr*, 12.6.2011. διαθέσιμο στο www.greekarchitects.gr/gr/αρχιτεκτονικες-ματιες/η-αξιοποίηση-της-βιομηχανικής-κληρονομιάς-του-βόλου-id3025 [28.5.2019]

Βούζα, Α. Ρ., (2019). Επανασχεδιασμός και επανάχρηση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών συγκροτημάτων: η επαναξιοποίηση της «Βαμβακουργίας» Βόλου από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, μεταπτυχιακή εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος.

Δημόγλου, Α., (2005). «Η βιομηχανία στο νομό Μαγνησίας από τον 19ο αιώνα στον 21ο αιώνα». Εκδόσεις Κέρκυρα.

Κολλιού, Ν., (1993). «Η βιομηχανία του Βόλου. Σύντομες αναφορές στο χθες και στο σήμερα». Δήμος Βόλου, Δημοτικό Κέντρο Ιστορικών Ερευνών Τεκμηρίωσης Αρχείων και Εκθεμάτων, Βόλος.

Χαστάογλου, Β., (2007). «Βόλος: Το πορτραίτο της πόλης από τον 19ο αιώνα έως σήμερα». Βόλος: Δημοτικό Κέντρο Ιστορίας και Τεκμηρίωσης Βόλου.
Η Βαμβακουργία στο έλεος της εγκατάλειψης – Η γειτονιά της Ν. Ιωνίας συμβιώνει με «οικολογική βόμβα» «Εφημερίδα Θεσσαλία», 20.7.2015, διαθέσιμο στο <https://e-thessalia.gr/i-vamvakourgia-sto-eleos-tis-egkatalipsis-h-gi-tonia-tis-n-ionias-simvioni-me-ikologiki-vomva-th/>. [2.6.2019]

Όλες οι εικόνες ανήκουν στο προσωπικό αρχείο.